

Teater i Halland

En översyn av det regionalt finansierade halländska teaterområdet

En utredning av Eric Sjöström/Erda konsult på uppdrag av Region Halland

Innehåll

Uppdrag och metod	3
Region Halland – samverkan och stödgivning	6
Hallands teaterkarta	11
Beskrivning av regionala aktörer	12
Teater Halland	12
Teater Albatross	13
Teater Dictat	15
Västsvenska Turnerande Sommarteatern/ Internationella gatuteaterfestivalen	16
Riksteatern Halland	17
Hallands Bildningsförbund	19
Analys av situationen för teater	21
Den övergripande bilden	21
En analys av de olika delarna	24
Slutsatser och utvecklingsmöjligheter	34
Reflektioner och rekommendationer	34
Förslag	38
Bilagor	
Hallands kulturstrategi och kulturplan	43
En regional omvärldsutblick	47
Medverkande	51

Uppdrag och metod

Inledning

Teater Halland, Riksteatern Halland, Hallands Bildningsförbund och Region Hallands teater- och cirkusutvecklare utgör de fyra hörnstenarna i den offentligfinansierade teaterscenen i Halland.

På regional nivå samlar Region Halland följande delar inom förvaltningen Kultur och skola: Institutionerna Rum för Dans, Musik Hallandia och Art Inside Out samt utvecklarna för barn och unga, biblioteksverksamhet, bild och form, civilsamhället, film, kulturarv och kulturmiljö, kulturella och kreativa branscher, litteratur, slöjd och konsthantverk, små barns språkutveckling samt teater och cirkus.

Under de senaste tjugo åren har en rad förändringar skett inom det regionala teaterområdet.

Region Halland anslöt sig till Kultursamverkansmodellen 2011 och har haft en regional kulturplan sedan 2011 och en kulturstrategi sedan 2021.

År 2006 frigjordes Teater Halland från Länsteaterföreningen (nuvarande Riksteatern Halland) och ombildades till ett helägt regionalt aktiebolag. Samtidigt valde Riksteatern Halland att inte bli en del av Region Halland. Deras tidigare uppdrag att förmedla teater till barn och unga övergick till regionen. Hallands Bildningsförbund har sedan länge en teaterkonsulent med inriktning på amatörteater.

År 2012 anställde Region Halland en utvecklare med fokus på teater och dans för barn och unga. Tjänsten omformades 2023 till en utvecklare med ansvar för både teater och cirkus.

Utöver de institutionella aktörerna finns även tre fria teatergrupper som erhåller regionalt verksamhetsbidrag.

Trots detta har ingen samlad översyn eller utvärdering av teaterområdet i Halland genomförts under denna tid, vilket motiverar behovet av denna rapport. Fokus ligger särskilt på aktörernas roller och uppdrag.

Uppdraget

Syftet med uppdraget är att göra en översyn av det regionalt finansierade halländska teaterområdet i sin helhet. Fokus ligger på roll- och ansvarsfördelning mellan olika aktörer samt att identifiera utvecklingsmöjligheter. Rapporten ska även innehålla konkreta förslag för framtida utveckling.

Följande delar ingår i översynen:

- Roll- och ansvarsfördelning mellan de olika teateraktörerna med regional finansiering, liksom civilsamhället, kommunerna och regionen.
- Styrkor och svagheter inom teaterområdet i Halland

- Benchmarking med Region Uppsala och Region Örebro
- Samverkan mellan aktörerna

Upplägg av rapporten

Hallands teaterkarta

Här är ett försök att lista alla de producenter, arrangörer som är inbegripna i att det visas teater och de lokaler i varje kommun där det regelbundet ges teater. Listan är gjord kommunvis och innefattar de verksamheter som har regional och/eller kommunal finansiering samt de som bedriver teaterverksamhet regelbundet.

Region Halland och teaterverksamheten

Region Hallands stödfördelning utgår från tydliga kulturpolitiska prioriteringar, däribland konstnärlig kvalitet och regional relevans. Här redogörs för de delar som innefattar teaterområdet:

- Regionalt verksamhetsstöd. Går till Teater Halland AB, som är Region Hallands helägda teaterbolag med uppdrag enligt särskilt kulturpolitiskt utvecklingsavtal.
- Verksamhetsstöd genom särskilda uppdrag. Beviljas till Riksteatern Halland och Hallands Bildningsförbund.
- Verksamhetsstöd till professionella fria grupper. För perioden 2024–2026 erhåller Teater Albatross, Teater Dictat och Västsvenska Turnerande Sommar-teatern stöd. Stödformen är treårig och beslutas av driftnämnden Kultur och skola.
- Utvecklingsstöd. Ges för exempelvis metodutveckling, pilotprojekt, nätverk och samverkan som bidrar till målen i kulturstrategin.
- Arrangörsstöd. Kan sökas av föreningar för offentliga kulturarrangemang. Prioritet ges till programpunkter för barn och unga.
- Produktionsstöd. För professionella konstnärliga produktioner inom alla genrer.
- Kulturstipendium för unga. För personer 13–25 år med koppling till Halland.
- Arbetsstipendium. För yrkesverksamma konstnärer bosatta i Halland.
- Regionalt subventionerade kulturprogram – däribland teater – för barn och unga mellan 3 och 19 år. Stödet omfattar såväl kostnader för föreställningar/arrangemang som transport. Kommunerna har en reserverad stödsumma utifrån antalet folkbokförda barn och unga. Teater Halland och andra redan subventionerade aktörer omfattas inte.

Sedan 2023 finns en tjänst som utvecklare med ansvar för både teater och cirkus inom förvaltningen Kultur och skola. Uppdraget är att stödja och utveckla området samt öka dess tillgänglighet.

Utvecklaren arbetar i dialog med såväl institutioner som fria aktörer och deltar i nationella nätverk. Tjänsten är vakant från 1 januari 2025 i avvaktan på resultatet av denna översyn.

Beskrivning av regionala aktörer

Kapitlet innehåller övergripande beskrivningar av Teater Halland, Teater Albatross, Teater Dictat, Västsvenska Turnerande Sommar-teatern/Internationella gatuteaterfestivalen, Riksteatern Halland samt Hallands Bildningsförbund.

Analys av situationen för teater

Helhetsbilden visar att teaterområdet Halland är mångfacetterat, med ett starkt lokalt och privatfinansierat engagemang. Regionen erbjuder både professionell och ideell scenkonst med god geografisk spridning. Samtidigt finns ett behov av ökad samverkan och strategiskt arbete för att säkerställa långsiktig tillgänglighet och konstnärlig bredd. En analys av de olika delarna visar på möjligheter och utmaningar för de olika verksamheterna.

Slutsatser och utvecklingsmöjligheter

För att utveckla teaterområdet i Halland krävs en tydligare strategi baserad på befintliga resurser och utmaningar. Samverkan mellan institutioner, fria aktörer och kommuner behöver förstärkas, och regionala insatser ses över för att bättre möta framtidens behov. Med samlade insatser kan Halland bli en modellregion för teaterutveckling – där professionella och ideella aktörer tillsammans formar ett rikt, tillgängligt och hållbart teaterliv.

Bilagor

Som bilagor ingår en redogörelse för Region Hallands kulturstrategi och kulturplan, en övergripande redogörelse för hur två andra regioner, Örebro och Uppsala, har utformat sitt arbete med teater samt medverkande i utredningen.

Genomförande

Utredningen har genomförts genom dokumentstudier av relevanta källor och intervjuer med företrädare för kulturfrågor i Hallands alla kommuner, representanter för Region Halland, Hallands Bildningsförbund, Riksteatern Halland, Teater Halland, fria teatergrupper med regionalt verksamhetsbidrag samt teaterutvecklare i Region Uppsala och Region Örebro. En komplett lista över medverkande återfinns på sidan 51.

Utredarens kontaktpersoner på Region Halland har varit Jonas Heintz, avdelningschef kulturutveckling, och Emelie Johansson, utvecklingsledare.

Region Halland – samverkan och stödgivning

Regional samverkan på kulturområdet är en bärande del i Hallands kulturpolitik och bygger på ett nära samarbete mellan Region Halland, kommuner, kulturskapare och civilsamhället. Genom strukturerad dialog, gemensamt ansvar och långsiktiga stödformer utvecklas ett levande och tillgängligt kulturliv i hela regionen. Samverkan sker också över länsgränser, både nationellt och internationellt, där Halland aktivt bidrar till ett starkare kultursamarbete i Sydsverige. Fördelning av kulturstöd görs utifrån den regionala relevansen samt målen i Hallands kulturstrategi och kulturplan¹.

Regional samverkan på kulturområdet

Att utveckla ett rikt konst- och kulturliv i Halland sker i samspel mellan olika aktörer och på olika nivåer – lokalt, regionalt, interregionalt, nationellt och internationellt.

Kulturpolitisk samverkan är en del av den regionala kulturpolitikens struktur². Samverkan mellan Region Halland, de halländska kommunerna, yrkesverksamma kulturskapare och det civila samhällets organisationer är en förutsättning för att förverkliga innehållet i Hallands kulturplan. Alla aktörer är självständiga och beslutar om sina ambitionsnivåer och inriktningar.

Samarbeten sker även med grannregioner och internationella partner då utmaningar och möjligheter för Halland sträcker sig bortom länets gränser. Kulturområdet samverkar även med andra politikområden.

I Halland sker samverkan kontinuerligt genom följande struktur:

- Kulturpolitiskt samverkansmöte
Förtroendevalda med ansvar för kulturfrågor träffas två gånger per år, vanligtvis deltar presidierna, det vill säga den politiska ledningen med ordförande och vice ordförande.
- Strategiskt nätverk
Förvaltningschefer med ansvar för kultur träffas fyra gånger per år.
- Taktiskt nätverk
Avdelningschefer med ansvar för kultur träffas fyra gånger per år.
- Operativa grupper
Skapas vid behov. Bibliotekschefsgruppen har ett permanent operativt uppdrag.

Samverkan med kommunerna

Kommunerna har det grundläggande offentliga ansvaret för den lokala kulturpolitiken. Det är i kommunen den enskilda invånaren eller besökaren möter kultur. Region Halland och de halländska kommunerna driver och samfinansierar även flera kulturinstitutioner tillsammans.

¹ Se bilaga sid 43

² <https://www.regionhalland.se/kultur/kulturstrategi-och-samverkan>

Samverkan med civilsamhället

Det civila samhället och den idéburna sektorn spelar en viktig roll i samhällsutvecklingen genom att fånga upp och främja människors idéer och engagemang. För att stärka det civila samhällets självständighet och stödja idéburna aktörer i Halland undertecknade Region Halland och civilsamhällets organisationer den *Halländska överenskommelsen* år 2018.

Samverkan med yrkesverksamma kulturskapare

Region Halland etablerade 2017 ett samråd för professionella kulturskapare för att tillvarata kulturskapares erfarenheter och kompetenser i arbetet med att realisera Hallands kulturplan. Deltagarna är utvalda av Region Halland för att representera olika konstområden. Samrådsmöten hålls regelbundet. Samrådet förnyas varje kulturplanperiod.

Regionsamverkan Sydsverige

Regionsamverkan Sydsverige är ett samarbete mellan Sveriges sex sydligaste regioner: Blekinge, Halland, Jönköping, Kalmar, Kronoberg och Skåne. Samarbetet utgår från positionspaperet *Ett enat Sydsverige skapar ett starkt Kultursverige*, som kompletteras med en handlingsplan och gemensamt utvecklingsarbete inom olika konst- och kulturområden.

Genom att utnyttja respektive regions styrkor och skapa hållbara, innovativa samverkansmodeller stärks invånarnas och besökarnas tillgång till kultur i Sydsverige. Dessutom bidrar en utökad samverkan med nationella aktörer och över olika politikområden till ett effektivare användande av offentliga resurser.

Olika former av stöd

Region Halland fördelar kulturstöd³ till kulturinstitutioner, kommuner, stiftelser, föreningar, företag och kulturskapare för att de sammantaget och tillsammans ska kunna skapa och erbjuda ett mångsidigt kulturutbud i hela Halland.

Hallands kulturstrategi och kulturplan beskriver vilka syften och målsättningar som ska uppnås. Kulturstöden ska både bidra till förverkligandet av den regionala utvecklingsstrategin ”Halland – bästa livsplatsen 2035” och uppfyllande av det ansvar och de åtaganden som Region Halland har utifrån den nationella kultursamverkansmodellen.

Verksamhetsstöd till professionella fria grupper och organisationer syftar till att komplettera befintliga kulturinstitutioner och bidra till en mångfald av konstnärliga uttryck i Halland. Stödet är ett långsiktigt åtagande från Region Halland och ska stärka, utveckla och upprätthålla den kulturella infrastrukturen.

Stödet ges till verksamheter av regionalt intresse som tillsammans berikar Hallands kulturliv med hög konstnärlig kvalitet inom olika konst- och kulturområden. Det kan sökas av icke vinstutdelande kulturverksamheter som är juridiska personer med säte och verksamhet i Halland.

³ <https://www.regionhalland.se/kultur/regionalt-kulturstod>

Kulturstrategiska prioriteringar

Vid fördelning av regionalt kulturstöd tillämpas flera prioriteringar. Först och främst bedöms den regionala relevansen utifrån stödformens syfte samt målen i Hallands kulturstrategi och kulturplan. En konstnärlig bedömning görs, och sökande med utbildning och verksamhet inom kulturella och kreativa branscher prioriteras.

Yrkesverksamma upphovspersoner och medverkande i projekt förväntas få skäligen arvoden enligt gällande branschöverenskommelser. Även genomförbarheten vägs in, där budget, tidplan och medverkande aktörer granskas. Projekt som genomförs i samarbete med aktörer i Halland samt de som faktiskt äger rum i regionen ges företräde.

Vidare premieras projekt med fler finansiärer än enbart Region Halland. Om den sökande tidigare har fått stöd från regionen tas genomförande och måluppfyllelse i beaktande. Även stöd till teknikinköp kan beviljas organisationer om det bedöms leda till långvarig allmännytta utifrån deras verksamhet.

Ekonomiskt stöd till teater

Här nedan anges regionala respektive statliga medel till teaterområdet i Halland för 2024.

	Regionala medel	Statliga medel till Region Halland via Kultursamverkansmodellen	Totalt från Region Halland
Teater Halland	14 700	8 450	23 150
Riksteatern Halland	1 490	425	1 915
Hallands Bildningsförbund: Utvecklingsstöd till föreningsdrivna teaterföreningar	617*	0	617
Teater Albatross	400	0	400
Teater Dictat	400	0	400
Västsvenska Turnerande Sommar-teatern/Internationella gatuteaterfestivalen	400	0	400
Utvecklare teater och cirkus Region Halland	683	0	683
SUMMA:	18 690	8 875	27 565

*Siffror i TKR. *Egen uppgift, se sid 20.*

Regionens olika stödformer

Här nedan anges de olika stödformer som är relevanta för teaterområdet.

- Regionalt verksamhetsstöd

Erhålls av Teater Halland AB, som är den regionala teater som drivs som bolag helägt av Region Halland och som utgår från ett kulturpolitiskt utvecklingsavtal med Teater Halland AB utifrån Region Hallands ägardirektiv.

- Verksamhetsstöd till organisationer av regionalt intresse genom särskilda uppdrag

I den kategorin på teatersidan återfinns Riksteatern Halland och Hallands Bildningsförbund.

- Verksamhetsstöd till professionella fria grupper och organisationer

Verksamhetsstöd har beviljats följande organisationer inom teater 2024–2026: Teater Albatross, Teater Dictat och Västsvenska Turnerande Sommaratern (Internationella Gattateaterfestivalen). Stödformen är sökbar vart tredje år. Beslut fattas av driftnämnden Kultur och skola. Första utlysningen gjordes 2023. Nästa utlysning sker 2026.

- Utvecklingsstöd

Utvecklingsstöd kan sökas för metodutveckling, förstudier, pilotprojekt, utveckling av nätverk, samverkan regionalt, interregionalt och internationellt och för annat som bidrar till att målen i Hallands kulturstrategi och kulturplan kan uppnås.

- Arrangörsstöd

Föreningar kan ansöka om arrangörsstöd för att genomföra kulturarrangemang och utställningar i Halland, förutsatt att dessa är öppna för allmänheten. Stödet kan täcka kostnader för föreställningar med professionella fria grupper inom alla konstnärliga genrer, och arrangemang med programpunkter för barn och unga prioriteras. En grundläggande förutsättning för stöd är att personer med funktionsnedsättning ska kunna besöka, delta i eller arbeta med arrangemangen. Stödet kan sökas både för större enskilda evenemang och för återkommande arrangemang under ett år.

- Produktionsstöd

Produktionsstöd kan sökas för professionell konstnärlig produktion inom alla genrer och konstformer. (Särskilda regler gäller för litteratur och produktion av böcker.)

- Kulturstipendium för unga

Kan sökas av personer mellan 13 och 25 år som bor, går i skolan eller studerar i Halland. Även unga från Halland som studerar en konstnärlig utbildning på annan ort är behöriga att ansöka.

- Arbetsstipendium

Arbetsstipendium för yrkesverksamma konstnärer och kulturskapare utlyses årligen av Region Halland och kan sökas av personer som är bosatta och verksamma i regionen. Syftet med stipendiet är att ge konstnärer möjlighet att fokusera på och utveckla sitt konstnärliga arbete fritt, vilket stärker det oberoende konstnärliga och kulturella skapandet i Halland.

- Regionalt subventionerade för barn och unga

Kommunerna i Halland har möjlighet att boka in professionella kulturprogram för barn och unga mellan 3 och 19 år. Programmen – däribland teater – ges både på skolor och i andra tillgängliga lokaler som bibliotek och hembygdsgårdar. Det utbud som erbjuds är subventionerat av Region Halland, i syfte att komplettera kommunernas egna satsningar på kultur och säkerställa att barn och unga får tillgång till kultur av hög kvalitet

Varje år ger Region Halland ekonomiskt stöd till kommuner och arrangörer som genomför utvalda kulturprogram för barn och unga i åldern 3–19 år. Syftet är att ge barn och unga möjlighet att uppleva kultur både i skolan och på fritiden.

Region Hallands kulturutvecklare sammanställer inför varje läsår ett urval av kulturprogram, som presenteras i en webbkatalog. De arrangörer som bokar program från katalogen får tillbaka 50–75% av kostnaden i form av en subvention. Urvalet av kulturprogram görs utifrån konstnärlig kvalitet och

variation, och målet är att erbjuda ett brett utbud av genrer och konstnärliga uttryck. Gymnasieskolor kan också få subventioner för kulturprogram som inte finns med i webbkatalogen.

Varje kommun har en reserverad subventionssumma, baserad på antalet barn och unga i åldern 3–19 år som är folkbokförda i kommunen. Subventionen täcker 50–75% av det totala priset för kulturprogrammen.

Den regionala subventionen kan inte användas till Riksteaterns utbud, eftersom de är statligt subventionerade, eller föreställningar producerade av Teater Halland, eftersom de redan är subventionerade av Region Halland.

Utvecklare teater

Inom Region Hallands kulturförvaltning finns utvecklartjänster inom olika konstområden, med uppdrag att arbeta med främjande insatser av olika slag för respektive område.

Sedan 2023 har regionen en teater- och cirkusutvecklare, vilket gör det möjligt att lyfta fram båda konstformerna, stödja professionella teater- och cirkuskonstnärer i Halland och främja intresset för dessa uttryck.

Utvecklarens uppdrag är att stödja, bevara och utveckla teater- och cirkusområdet samt öka dess synlighet och tillgänglighet för allmänheten. Arbetet sker i samverkan med regionens teater- och cirkusaktörer. Utvecklaren deltar även i nationella nätverk och samarbeten med andra regioner.

Tjänsten som teater- och cirkusutvecklare är vakant från 1 januari 2025, eftersom en översyn av teaterområdet pågår.

Hallands teaterkarta

Teater i Halland – ett urval av producenter, arrangörer och lokaler

Här är ett urval av verksamheter, organisationer och aktörer som erhåller offentligt stöd och/eller har regelbundet återkommande teaterverksamhet.

Tillkommer gör ett antal studieförbund och arrangerande och/eller lokalhållande verksamheter inom bland annat Folkets Hus och parker, Hallands bygdegårdsdistrikt och Halländska hembygdsrörelsen.

Beskrivning av regionala aktörer

Följande verksamheter inom teaterområdet erhåller ekonomiskt stöd från Region Halland: Teater Halland, Teater Albatross, Teater Dictat, Västsvenska Turnerande Sommarteatern/Internationella gatuteaterfestivalen, Riksteatern Halland samt Hallands Bildningsförbund. Här nedan följer en övergripande beskrivning av respektive verksamhet, som bygger på deras egna underlag.

Teater Halland

Teater Halland grundades 1990 som ett försöksprojekt med syftet att göra professionell teater tillgänglig för barn och unga i Halland. Verksamheten startade i den gamla yllefabriken Caprinus i Varberg och flyttade 2003 till sina nuvarande lokaler i en tidigare cykelfabrik. 2006 ombildades teatern till ett regionalt aktiebolag, fristående från Länsteaterföreningen, numera Riksteatern Halland. Sedan dess har Teater Halland utvecklats till en etablerad institution inom scenkonsten i regionen.

Teatern har sitt säte i Varberg och en årlig omsättning på cirka 25 miljoner kronor, finansierad av Statens kulturråd, Region Halland och Varbergs kommun. Tidigare bidrog kommunen genom att kostnadsfritt tillhandahålla lokaler, men idag ges i stället ett årligt ekonomiskt stöd. Teatern har 20 tillsvidareanställda medarbetare och samarbetar varje år med omkring 50 frilansande medarbetare.

Uppdrag och verksamhet

Ungefär hälften av föreställningarna framförs på turné runt om i Halland, medan den andra hälften spelas i teaterhuset i Varberg, som rymmer tre scener: Stora scenen, Runda scenen och Foajescenen. Under 2023 slog Teater Halland publikrekord och genomförde 275 föreställningar vid 395 publiktillfällen. Av de sju premiärerna var sex urpremiärer. Biljetterna är subventionerade och kostar 60 kronor per elev, inklusive bussresa till teatern för de skolor som besöker föreställningar i Varberg. När teatern spelar på plats i skolorna tillkommer inga extra kostnader för resa, logi eller traktamente.

Teatern strävar efter att spegla och problematisera aktuella samhällsfrågor och satte under 2023 upp föreställningar som *Djurfarmen*, baserad på George Orwells klassiker om makt och korruption, *Rädsla*, om stress och kontrollförlust, och *Debut*, om unga killars förhållande till sex. Föreställningarna spelas både i teaterns lokaler och på skolor, bibliotek, vardagsrum och kulturhus runt om i regionen.

Mer än teater

Utöver föreställningarna arrangerar Teater Halland samtalsserier, filmvisningar, gästspel och residens som bidrar till samhällsdebatten och skapar utrymme för reflektion och dialog. *Skavet* är en samtalsserie som inleds med en föreläsning och följs av samtal med inbjudna gäster och publik med ämnen som kriget i Ukraina och demokratins utveckling i Ryssland, gängkriminalitet, AI eller den ökande psykiska ohälsan bland unga. *Doc Lounge* erbjuder en annan form av kulturupplevelse genom att kombinera livemusik, dokumentärfilm och efterföljande samtal. Teatern samarbetar även med Jazzcorner Varberg och arrangerar konserter och kulturquiz-kvällar i foajén.

Samarbeten och variation

Teater Halland samarbetar med flera teaterinstitutioner och kulturaktörer för att bredda sitt utbud och skapa fler möjligheter för publiken att ta del av scenkonst. De senaste åren har teatern gjort samproduktioner med Smålands Musik och Teater/Spira i Jönköping och den nationella institutionen Unga Klara, vilket innebär att idéer, resurser och kostnader delas mellan teatrarna. Andra samarbeten sker genom utbyten av föreställningar mellan länsteatrar och Varbergs Riksteaterförening som arrangerar flera av teaterns gästspel. Riksteaterföreningarna i Kungsbacka, Falkenberg och Halmstad samt bygdegårdsföreningarna i Halland är återkommande samarbetspartners för att sprida föreställningar i hela länet. Riksteatern Halland bidrar till att tillgängliggöra produktionerna för gymnasieskolor i regionen.

Teatern samarbetar också med Region Hallands filmutvecklare kring *Doc Lounge* och manuscirklar för blivande manusförfattare, med *Rum för Dans* för dansresidens och gästspel och Musik Hallandia genom konserter i teaterns foajé.

Genom teaterkollo, feriearbete, samarbete med Sturegymnasiets estetiska program, LÄNK-festivalen och möten med amatörteaterföreningar arbetar Teater Halland främjande för att inkludera fler. Genom intervjubaserade föreställningar, communityprojekt, öppna repetitioner, föreställnings-introduktioner, nya föreställningsformat och deltagarbaserad verksamhet, arbetar teatern främjande mot nya målgrupper.

Teater Halland	2023	2024
Antal publika arrangemang i regionen, st	354	341
Antal publika arrangemang totalt, st	395	363
Antal publik i regionen, pers	16 687	15 609
Antal publik totalt, pers	21 694	17 802
Omsättning totalt, kr	27 629 148	28 160 123
– varav stöd från Region Halland, kr	13 750 000	14 700 000

Teater Albatross

Teater Albatross är en internationellt turnerande fri teatergrupp som får stöd från regionen, kommun och samt verksamhetsstöd för fria grupper från Kulturrådet. Gruppen har sina rötter i den fysiska teatertraditionen, inspirerad av Jerzy Grotowski, men har också utvecklat en inriktning mot berättarteater. Sedan 1987 har gruppen sin bas på Tokalynga Teaterakademi, en tidigare skola på den halländska landsbygden. På Tokalynga arrangeras regelbundet kurser, både i egen regi och i samarbete med andra aktörer.

Robert Jakobsson grundade Teater Albatross tillsammans med Nadia Scapoli 1984. Efter att ha arbetat med fysisk och expressiv teater samt dess pedagogik, breddades hans intressen till konst. 1987-88 förvärvades Tokalynga Teaterakademi, beläget i samhället Ätran, utanför Falkenberg. Jakobsson har arbetat med teman som Förintelsen, östeuropeisk judisk historia, kolonialism i Afrika, den ryska revolutionen och miljöfrågor. Sedan 2018 har han även fokuserat på ekologi och natur.

Verksamhet och inriktning

Teater Albatross skapar föreställningar som ofta behandlar historiska och samhällsaktuella ämnen som nazismen, den ryska revolutionen och ungdomsrevolterna på 1960- och 70-talet. Genom en inbjudan att spela en gatuteater om Förintelsen i Kamerun utvecklades ett intresse för kolonialism, ett tema som sedan har återkommit i flera produktioner. Gruppen har även arbetat med frågor om utfiskning och hållbarhet i samarbete med internationella aktörer. En föreställning om Förintelsen har spelats under 27 år. Den spelas ofta för en mindre publik som blir emotionellt berörda. Just detta upplägg subventioneras speciellt av Levande Historia Göteborg i arbetet mot antisemitism.

Föreställningarna växer fram genom långa kreativa processer där både regissören och gruppen arbetar tillsammans utan att bestämma på förhand hur de ska lösa konstnärliga problem. Bildkonst och scenografi har blivit allt viktigare inslag i Teater Albatross arbete, särskilt efter att Åsa Lieberath anslöt till gruppen 2004.

En teater med brett engagemang

Teater Albatross turnerar både inom Sverige och internationellt, med föreställningar i 24 länder. Gruppen skapar alltid sina egna manus, koreografier och scenografier. Tokalynga Teaterakademi fungerar också i högsta grad som en plats för residens, där konstnärer och teatergrupper från olika delar av världen kommer för att arbeta under kortare och längre perioder. Även skolor runt om i Halland uppskattar att åka till Tokalynga, "äventyrshuset".

På Tokalynga finns en permanent konstupställning med egenproducerad konst samt konst från Östeuropa och Afrika. Film har under de senaste 20 åren varit en viktig del av gruppens arbete. Teater Albatross har även arbetat med gatuteater i Europa och Afrika och genomfört skolprojekt där elever – ofta i högstadiet – deltar i teaterarbeten under mer än en vecka.

Trots de ekonomiska utmaningarna som många kulturaktörer möter, fortsätter Teater Albatross att utveckla sitt konstnärliga uttryck och engagera sig i viktiga samtida frågor.

Teater Albatross	2023	2024
Antal publika arrangemang i regionen, st	22	47
Antal publika arrangemang totalt, st	81	91
Antal publik i regionen, pers	1 960	2 235
Antal publik totalt, pers	4 850	6 220
Omsättning totalt, kr	1 497 582	*
– varav stöd från Region Halland, kr	400 000	700 000**

*uppgift saknas

**inkl bidrag för festival

Teater Dictat

Teater Dictat är en fri, professionell teatergrupp med fokus på relationella, existentiella och queera perspektiv. Sedan starten 2005 har gruppen skapat scenkonst i olika format, från friluftsteater och kyrkospel till moderna tolkningar av klassiska verk. Gruppen leds av Johan Svensson, som tillsammans med dramaturgen Matthew Short och producenten Andreas Luukinen utgör kärnan i ett större nätverk av scenkonstnärer. Sedan 2022 har Teater Dictat verksamhetsstöd från Varbergs kommun och från och med 2024 verksamhetsstöd från Region Halland, efter att projektstöd har fördelats för produktioner sedan 2019, då gruppen blev verksam i Halland.

Vision och syfte

Teater Dictat verkar i det fria scenkonstfältet och har sin bas i Varberg och Halland. Teaterns uttalade mål är att skapa scenkonst som är relevant för samtiden och samhället, där existentiella, relationella och queera perspektiv står i centrum. För att fördjupa och bredda sin verksamhet producerar teatern årligen två scenkonstverk, kombinerat med Kunskapsforum (workshops och kurser) och Samtalsforum (kultursalonger och publika samtal).

Geografisk närvaro och nätverkande

Teater Dictat har inget fast teaterhus men verkar aktivt i Halland, Göteborg och Öresundsregionen, där Lund fungerar som en sekundär bas. Genom att finnas på flera platser möjliggörs samarbeten och ökad resurstillgång. Gruppen vill stärka den kulturella utvecklingen i Halland och etablera sig i nationella och internationella scenkonstsammanhang. Närvaro på plattformar som Scenkonst-biennalen och teaterfestivaler är en viktig del av strategin för att synliggöra verksamheten och bygga långsiktiga samarbeten.

Konstnärlig utveckling och framtidsplaner

Under 2023 genomfördes projektet Queer Exchange, där tidigare queera scenkonstverk analyseras och en långsiktig strategi för queert teaterarbete formas. Gruppen vill utveckla det queera perspektivet på ett sätt som är relevant för scenkonsten och samhället. Samtidigt pågår fördjupning av en relationell, fenomenologisk skådespelarmetod, både internt och genom workshops. Målet är att sprida metoden och utveckla den scenkonstnärliga formen genom Kunskapsforum. Framöver planerar Teater Dictat att producera en till två uppsättningar per år, en mindre och en större. Produktionerna ska främst ligga under vår- och höstterminen för att skapa kontinuitet.

Kunskaps- och samtalsforum

Utbildning och samtal är viktiga delar av teaterns arbete. Kunskapsforum riktar sig till både professionella scenkonstnärer och ungdomar, med workshops om teatermetoder och konstnärliga processer. Svenska kyrkans församlingar och andra externa arrangörer erbjuder även utbildningar. På ett internationellt plan utvecklas samarbeten med scenkonstaktörer i Storbritannien, Irland och Danmark, samtidigt som gästpedagoger och internationella konstnärer bjuds in. Samtalsforum handlar om att skapa mötesplatser för publiken och kulturscenen. Inspirerade av den danska scenkonstkulturen arrangerar Teater Dictat kultursalonger, där konstnärliga inslag kombineras med samtal i en informell miljö. Detta initiativ syftar till att öka medvetenheten om teaterns roll i samhället och fördjupa kontakten med publiken.

Teater Dictat	2023	2024
Antal publika arrangemang i regionen, st	13	22
Antal publika arrangemang totalt, st	24	46
Antal publik i regionen, pers	137	227
Antal publik totalt, pers	299	467
Omsättning totalt, kr	ca 489 000	518 804
– varav stöd från Region Halland, kr	100 000	100 000

Västsvenska Turnerande Sommarteatern/ Internationella gatuteaterfestivalen

Regissören Ulf Andersson återvände till Sverige efter en tid i Paris på 90-talet och engagerade sig i Nationalteatern i Göteborg samt utvecklingen av Fästningsspelen i Halmstad. Under denna period bjöd han in franska gatuartister att uppträda i Varberg och Halmstad, vilket blev startskottet för en internationell satsning. Från mitten av 90-talet växte verksamheten, ofta genom enstaka gästspel kopplade till andra evenemang. Fokus låg på att använda det offentliga rummet som en levande scen, där konstnärer och publik kunde mötas spontant. Konceptet utvecklades snabbt, och festivalen blev en plattform för internationella artister, med särskilda dagar vigda åt gatuperformance. När Stockholm var Europas kulturhuvudstad 1998 fick festivalen extra resurser och kunde expandera och har sedan dess arrangerats årligen och blivit en naturlig del av Halmstads och regionens kulturliv.

Utveckling och samarbeten

Under årens lopp har festivalen samarbetat med en mängd aktörer, både i Sverige och internationellt. Särskilt viktiga har partnerskapen med Passage-festivalen i Helsingör, Malmöfestivalen och FACE varit. Samarbetet med Helsingör har möjliggjort en kontinuerlig utveckling och artistutbyten över landsgränserna. Festivalens inriktning har också breddats. Från en renodlad gatuteaterfestival har den utvecklats till en bas för olika projekt – från enmansföreställningar till större platsspecifika verk.

Sedan 2014 har seminarieserien *Public* varit ett återkommande inslag, med fokus på konst och kultur i det offentliga rummet. Seminariet har gästats av experter och kreatörer från olika områden och har blivit en plattform för diskussion och idéutbyte. Ett annat viktigt initiativ har varit festivalens arbete i stadsdelen Andersberg, där verksamheten i över ett decennium har samverkat med lokala aktörer som fastighetsbolag, bibliotek och föreningar. Syftet har varit att använda kultur som ett verktyg för gemenskap och utveckling.

Nya initiativ

Efter pandemin har festivalen återgått till sin bredare form och fortsatt satsa på nytänkande och internationella samarbeten. Tack vare stöd från EU har flera större produktioner genomförts, och festivalen har varit en del av projekt som *Nordic Street*, där nordiska artister presenterats för en internationell publik. Utöver festivalen har VTST även producerat en berättarföreställning, *En löjlig*

människas dröm av Dostojevskij. Föreställningen har turnerat i Halland, Skåne, Blekinge och Småland och planeras att spelas på Göteborgs och Stockholms stadsteatrar under 2025.

30-årsjubileum och framtiden

2025 fyller den Internationella Gatuteatern 30 år, och detta kommer att uppmärksammas genom ett jubileumsprogram där hela Halmstad fylls av föreställningar och aktiviteter. Programmet inkluderar: Internationella Gatuteaterdagar på Stora Torg och vid Andersbergsfestivalen, föreställningar vid Hallandsgården och andra centrala platser i staden och ett utökat internationellt program. Samtidigt som festivalen får fortsatt stöd från Region Halland, satsas det också på att utveckla självfinansierade projekt och söka nya samarbeten.

Västsvenska Turnerande Sommarteatern/Internationella gatuteaterfestivalen	2023	2024
Antal publika arrangemang i regionen, st	25	28
Antal publika arrangemang totalt, st	25	28
Antal publik i regionen, pers	ca 10 000	ca 8 100
Antal publik totalt, pers	ca 10 000	ca 8 100
Omsättning totalt, kr	888 202	850 513
– varav stöd från Region Halland, kr	385 000	400.000

Riksteatern Halland

Riksteatern Halland fungerar som ett nav för de lokala föreningarna och har som uppgift att stödja utvecklingen av professionell scenkonst i Halland genom främjande insatser, samordning och olika publikarbetsaktiviteter. Genom utbudsdagar, digitala presentationer och regionala samarbeten, som Expo Scenkonst, får arrangörerna möjlighet att välja bland ett brett utbud av scenkonst. Kompetenshöjande insatser genom samarbeten med Riksteatern Väst och Jönköping bidrar till att utveckla lokala arrangörer.

Föreningarnas verksamhet

Under 2023 arrangerade de fem riksteaterföreningarna i Halmstad, Falkenberg, Kungsbacka och Varberg totalt 91 föreställningar på 14 orter, en siffra i linje med 2022 men med en annorlunda fördelning. Halmstad ökade sitt antal föreställningar medan Varberg och Kungsbacka minskade. Ordinarie kvällsföreställningar utgjorde nästan 60 procent, medan lunchteater och föreställningar utanför centralorterna stod för vardera 15 procent. Gymnasieföreställningar uppgick till drygt 20 procent.

Föreställningarna produceras till stor del av fria grupper (40 procent), Riksteatern och regionteatrar (30 procent vardera) samt andra produktioner som förmedlas via Folkets Hus och Parker (15 procent). Publiken har ökat med 700 personer jämfört med föregående år, och fler ungdomar har tagit del av teater. Medlemsantalet har vuxit, särskilt i Varberg och Falkenberg.

Den regionala organisationen

Riksteatern Halland verkar för att tillgängliggöra scenkonst av hög kvalitet och stödjer lokala arrangörer genom samordning, publikarbete och opinionsbildning. De arbetar med barn, unga och nya scenkonstformer samt utvecklar projekt för unga arrangörer och kultur som friskvård. Ett viktigt initiativ är att etablera scenkonst utanför centralorterna genom samarbete med lokalhållare, kommuner och Region Halland. Ett arbete har inletts i Hylte och Laholm med kommunerna för att i samverkan kunna erbjuda scenkonst i kommunen och utanför centralorten.

För att främja arrangörsutveckling och tillgängliggöra scenkonst arbetar Riksteatern Halland med kompetenshöjande insatser och administrativt stöd till lokala arrangörer. De samordnar gemensam marknadsföring genom en halvårsvis folder som når 40 000 hushåll, samt digitala och fysiska marknadsföringsinitiativ.

Utvecklingsprojekt

Ett centralt mål är att nå nya publikgrupper, bland annat projektet LÄNK, där unga ensembler spelar nyskrivna pjäser. En undersökning bland gymnasieelever om deras teaterintresse har genomförts för att forma framtida scenkonstutbud.

Scenkonstgarantin för gymnasieskolor har introducerats i Halmstad. 2023 såg över 2 000 ungdomar professionell scenkonst. Även samarbete med Högskolan i Halmstad växer. Lunchteatern i Halmstad, Falkenberg och Kungsbacka har utvecklats till en etablerad verksamhet genom samarbete mellan Riksteatern Halland, lokala arrangörer och teatrar.

Riksteatern Halland	2023	2024
Antal publika arrangemang i regionen, st	2	2
Antal publika arrangemang totalt, st	2	2
Antal publik i regionen, pers	40	40
Antal publik totalt, pers	470	450
Omsättning totalt, kr	2 927 172	2 727 596
– varav stöd från Region Halland inklusive statsbidrag, kr	1 850 000	1 990 000*

*inkl Länk

Hallands Bildningsförbund

Hallands Bildningsförbund har som ändamål att vara folkbildningens intresseorganisation i Halland och främja folkbildningsarbete genom omvärldsanalys, kommunikation och samverkan.

Bildningsförbundet fungerar också som studieförbundens regionala branschorganisation och ansvarar för samverkan mellan studieförbunden på såväl regional som lokal nivå. Genom Halländska Hembygdsrådet är bildningsförbundet länsorganisation för hembygdsrörelsen och medlem i Sveriges Hembygdsförbund och svarar som detta för service till länets hembygdsföreningar.

Medlemmarna består av studieförbundens distriktsorganisationer, Hallands två folkhögskolor, RF-SISU Halland och Stiftelsen Hallands läns museer.

Kulturuppdrag

Enligt överenskommelse med Region Halland verkar bildningsförbundet som regional kulturaktör med uppdrag kring scenkonst, kultur för äldre, kulturarv, samt samverkan inom idéburen sektor och mellan idéburen sektor och offentlighet. Målet är att bredda intresset för kultur, stärka föreningslivet och främja samverkan mellan regionen, kommuner, studieförbund och folkhögskolor.

Teaterkonsulent

Förbundet har en teaterkonsulent med uppdrag att stödja föreningsdrivna scenkonstaktörer i hela Halland, med särskilt fokus på teater. Tjänsten är i grunden heltid, men har under 2023 och 2024 varit på halvtid.

En av de större satsningarna 2023 var en nationell amatörteaterfestival, arrangerad på uppdrag av Amatörteaterns Riksförbund (ATR). Hallands Bildningsförbund ansvarade för spelplatser, teknik, logistik och workshops, där även halländska amatörteatrar deltog kostnadsfritt.

Under 2024 avslutades det internationella teaterprojektet *Bye Bye Fear*, där ungdomar från Ukraina och Sverige samarbetade kring temat rädsla. Arbetet leddes av regissören Ika Nord och koreografen Kathleen Quinlan och resulterade i en föreställning på Dramalogen i Halmstad.

På hösten genomfördes den första *Halländska Teaterfestivalen* i Falkenberg, ett samarbete mellan Hallands Bildningsförbund, Teater Halland, Studieförbundet, Dramalogen och Region Halland. Festivalen innehöll föreställningar, workshops och seminarier inom bland annat scenbygge, improvisation och smink.

Utöver dessa större evenemang har stöd getts till amatörteatergrupper i form av regi-, koreografi- och kostymstöd, inklusive Maskrosteatern, Oskarströms hembygdsförening, Vox Humana, Mord på Wapnö, Hallarnas skådespelarlag och Kulturföreningen Fenix.

Teater är även en del av verksamheten genom utbudet inom Kultur för äldre och Utvecklingsstöd till hembygdsrörelsens verksamhet.

Hallands Bildningsförbund (teaterkonsulentens insatser)	2023	2024
Antal publika arrangemang i regionen, st	1 st ATR-festival (10 st föreställningar) 1 st Halländsk teaterdag (6 st föreställningar) 1 st Catwalk på Halmstad slott	1 st BYE BYE FEAR
Antal publika arrangemang totalt, st	3 (17 publika föreställningar)	1
Antal publik i regionen, pers	Ca 2 000	Ca 100
Antal publik totalt, pers	Ca 2 000	Ca 100
Omsättning totalt *, kr	1 195 000	446 704
– varav bidrag från Region Halland, kr	812 000 + 160 000 i projektbidrag till ATR-festivalen	617 000

*exklusive overhead- och lokalkostnader

Den övergripande bilden

Halland har ett varierat och levande scenkonstliv som rymmer både en regional institutionsteater, fria grupper, amatörteater och en stark revytradition. Regionen präglas av ett brett utbud och en geografisk närhet till större städer, vilket skapar både möjligheter och utmaningar. Med insatser från såväl institutioner som ideella aktörer formas en scenkonstmiljö med stor lokal förankring. Samtidigt finns behov av ökad samverkan och fortsatt utveckling för att stärka tillgänglighet, bredd och kvalitet inom teaterområdet.

En teaterregion med bredd och spets

Halland är en geografiskt strategiskt placerad region med Väst kustbanan och E6:an som förbinder Halland med Skåne och Västra Götaland. Regionen präglas av en närhet till större städer i både norr, söder och öster, vilket innebär både möjligheter och utmaningar. Å ena sidan skapar detta en god tillgänglighet till en bred publik, men det innebär också att regionen konkurrerar med större teater- och kulturutbud i ett närliggande område.

Trots detta har Halland ett rikt och varierat scenkonstliv med en stark tradition av både professionell och amatörbaserad teater. Utbudet är brett och innefattar allt från klassisk dramatik och nyskrivna pjäser till revy och buskis. Professionella scener samsas med amatörteater och lokal revyhumor, vilket skapar en dynamisk och folkligt förankrad kultur som lockar publik i alla åldrar.

Teater Halland spelar en central roll i regionens scenkonstutbud och har ett särskilt fokus på barn och unga. Genom sitt arbete säkerställer teatern att unga får tillgång till scenkonst av hög kvalitet, vilket är avgörande för att skapa ett långsiktigt intresse för teater.

Institutionsteater och fria grupper

Den institutionella scenkonsten i Halland är representerad av Teater Halland, som är länets institutionsteater. Teater Halland spelar en viktig roll i att tillgängliggöra scenkonst, inte minst för barn och unga. Den första kulturupplevelsen är ofta avgörande för ett framtida engagemang, och Teater Hallands arbete är därför av stor betydelse för att skapa nya generationer av teaterbesökare.

Vid sidan av institutionsteatern finns flera fria teatergrupper som berikar det halländska scenkonstlandskapet. Tre av dessa grupper får regionalt stöd: Teater Dictat, Västsvenska Turnerande Sommar-teatern och Teater Albatross. Västsvenska Turnerande Sommar-teatern har i 30 år arrangerat en internationell teaterfestival, vilket ytterligare bidrar till Hallands kulturella profil och både Dictat och Albatross har särpräglade profiler. Albatross långa erfarenhet har satt avtryck både nationellt och internationellt.

Förutom producenterna spelar arrangörsföreningarna en viktig roll i att tillgängliggöra scenkonst i regionen. De lokala riksteaterföreningarna som alla har kommunala stöd presenterar årligen ett stort antal föreställningar. Dessa föreningar ansvarar för att Hallands publik får ta del av en bred repertoar med produktioner från olika aktörer, vilket säkerställer en mångfald av scenkonstuttryck för både barn och vuxna. Även andra föreningsaktörer inom hembygdsrörelsen, Folkets Hus och Parker och studieförbunden är delar av arrangörsområdet som är viktiga, inte minst i de mindre orterna.

Revykultur och folklig underhållning

En särskilt stark tradition i Halland är revy och folklig underhållning. Revytraditionen har djupa rötter i regionen och utgör en viktig del av det lokala kulturlivet. Bland de mest framstående aktörerna finns Falkenbergsrevyn, Halmstadrevyn och Laholmsrevyn. Falkenbergsrevyn är Sveriges mest sedda revy och har vid flera tillfällen synts i TV. Dess kombination av vass samhällssatir, träffsäkra sketcher och musiknummer gör den till en återkommande succé som lockar stor publik varje år.

En annan viktig aktör är Vallarnas friluftsteater, som är en av Sveriges främsta scener för buskis. Ansvarigt bolag är det nationellt verksamma 2Entertain, som i snart 30 år har producerat sommarfarser som lockar publik från hela landet till Falkenberg.

En central person för Hallands nöjesteater är Kålle Gunnarsson, en framstående teaterentreprenör med Falkenberg som bas. Han driver både egna produktioner och arbetar på frilansbasis, och hans insatser har varit viktiga för att utveckla regionens mångfald av scenkonstutbud.

Dessutom har Halland en stark amatörteatertradition, där lokala teatersällskap spelar en viktig roll. Många av dessa föreställningar sätts upp i samarbete med studieförbund och kulturföreningar och bidrar till att hålla teaterintresset levande i hela regionen. Särskilt under sommaren är teaterlivet intensivt, med friluftsteater och bygdespel som engagerar en bred publik.

Utbildning och återväxt inom teater

För att säkerställa en framtida återväxt inom teater och scenkonst är utbildning en avgörande faktor. I Halland finns kulturskolor i alla kommuner där barn och unga kan lära sig olika kulturuttryck.

Utöver kulturskolorna finns även två regionalt ägda folkhögskolor som erbjuder estetiska utbildningar: Båda dessa skolor har ett stort utbud av kreativa utbildningar vilket ger unga möjligheten att fördjupa sitt intresse för teater och scenkonst. Löftadalens folkhögskola har en stor inriktning på musik medan Katrinebergs folkhögskola erbjuder en tvåårig skådespelarlinje, men också utbildning i scenteknik och improvisationsteater.

Alla kommuner tar också del av det regionalt subventionerade teaterutbudet under skoltid. Därutöver har fyra kommuner även infört en kulturgaranti för att säkerställa att barn och unga får ta del av kulturupplevelser på ett strukturerat sätt.

Det finns också utmaningar ...

Trots Hallands breda och varierade scenkonstutbud finns det flera utmaningar som påverkar både produktionen och tillgängligheten av professionell teater i regionen.

Begränsad produktion av professionell teater

I praktiken är det endast Teater Halland och Teater Albatross som regelbundet producerar professionell teater på plats i Halland. Detta innebär att det lokala utbudet är relativt begränsat, särskilt för vuxenpubliken. Teater Hallands uppdrag fokuserar i stor utsträckning på barn och unga, vilket gör att vuxna i Halland har färre möjligheter att ta del av nyskapande, professionell talteater.

Här spelar de lokala riksteaterföreningarna en avgörande roll för att komplettera utbudet genom att arrangera gästspel och turnerande föreställningar.

Närheten till andra kulturstäder – både utmaning och möjlighet

För Hallands invånare kan närheten till andra starka kulturstäder vara både en utmaning och en möjlighet. Göteborg, Helsingborg och Växjö är större städer i närheten som erbjuder ett brett utbud av scenkonst, vilket kan göra det svårare att locka publik till lokalt presenterade föreställningar i Halland. Samtidigt kan närheten till dessa städer inspirera och öppna upp för samarbeten som kan gynna teaterlivet i regionen.

I Varberg finns dock en stark koppling till Teater Hallands kringverksamhet, som innefattar kulturprogram och samtal. Denna verksamhet bidrar till att skapa en levande scenkonstmiljö och en plattform för diskussion kring teater och kultur.

Resursbrist och begränsat intresse för experimentell scenkonst

Flera aktörer inom Hallands teaterliv lyfter fram att resurserna upplevs som begränsade – man ser att önskemålen och behoven är större än möjligheterna. En annan aspekt är att engagemang från publiken gällande mer experimentell och nyskapande scenkonst är begränsat, vilket gör att omfattningen av alternativa uttryck och konstnärliga experiment inte är så stor.

Studieförbunden, som spelar en viktig roll i att främja intresse för och egna deltagandet i teater och scenkonst, brottas också med ekonomiska utmaningar. Brist på resurser och ändamålsenliga lokaler begränsar studieförbundens möjligheter att fungera som en språngbräda för framtida teaterutövare och arrangörer.

Önskan om mer samverkan och kommunikation

Ett återkommande önskemål som lyfts i samtal med aktörer inom Hallands teaterliv är högre grad av samverkan och mer dialog mellan olika parter. Flera av de intervjuade menar att det är önskvärt att luckra upp de stuprör och de hinder som finns mellan olika aktörer.

Det finns stor utvecklingspotential avseende samverkan både mellan olika typer av teaterverksamheter och mellan arrangörer, producenter och främjare. Ett gott samtals- och samarbetsklimat påverkar teaterns utvecklingsmöjligheter starkt och möjliggör bättre resursutnyttjande.

Sammanfattande tankar

Hallands scenkonst präglas av en mångfald av uttryck, från institutionsteater och fria grupper till revy och buskis. Regionen har en stark tradition av både professionell och amatörbaserad teater, vilket skapar en dynamisk kultur som lockar en bred publik.

Samtidigt finns utmaningar, särskilt i konkurrensen med större städer och behovet av ökad samverkan mellan aktörer. Genom att ytterligare stärka samarbetet mellan institutioner, fria grupper och arrangörer kan Halland ytterligare befästa sin position som en stark teaterregion med både bredd och spets.

En analys av de olika delarna

Här nedan har utredaren tittat mer i detalj kring de olika viktiga aktörernas roller avseende teaterområdet. Teater Halland är en relativt ung länsteater som har etablerat sig som en viktig aktör inom Hallands kulturliv. Genom ett brett utbud, särskilt med fokus på barn och unga, samt olika former av samverkan har teatern fått en betydande roll i regionen. Samtidigt finns utmaningar kring tillgänglighet och regional spridning. Här belyses också de fria teatergrupperna, och den stora roll som de lokala riksteaterföreningarna och kommunerna spelar för att invånarna ska nås av teater.

Teater Halland – en ung, men etablerad länsteater

Teater Halland är en av Sveriges minsta och yngsta länsteatrar, men har under sin relativt korta existens etablerat sig som en kvalitativ regionteater med ett gott rykte, även nationellt. Teatern är en viktig arbetsgivare för kulturarbetare och uppskattas för sin höga konstnärliga kvalitet på produktionerna, sitt grundade arbete gentemot barn och unga och förmågan att locka intressanta medarbetare som bidrar till att utveckla teaterkonsten.

Teater Halland anses dessutom en av de mest prisvärda aktörerna för lokala arrangörer, inte minst kommunerna, vilket gör den tillgänglig för många. De senaste åren har intresset för teaterns produktioner ökat, och från regional nivå ser man mycket positivt på dess verksamhet. Huvudägaren, Region Halland, har under de senaste åren ökat det ekonomiska stödet för att möjliggöra fler produktioner och därmed nå fler.

Brett utbud med fokus på barn och unga

Teater Halland är profilerad mot barn och unga, vilket speglas i verksamheten. Teatern turnerar flitigt både med större och mindre produktioner och når även ut till hembygdsgårdar och mindre orter. Teaterns bas är i Varberg, där den också har ett nära samarbete med den lokala riksteaterföreningen.

Varje år producerar Teater Halland minst en föreställning riktad till både gymnasieungdomar och vuxna, som ofta går ut på turné i andra delar av landet, där Teater Halland är en uppskattad gäst. Efterfrågan på turnerande länsteater är stor, och många arrangörsföreningar i Sverige vill gärna ha besök av Teater Halland.

Samverkan och utvidgning av verksamheten

Utöver den traditionella teaterverksamheten driver Teater Halland projekt som "Skavet" och "Doc Lounge". Dessa initiativ fungerar som viktiga samlingsplatser där olika samtal och aktuella ämnen engagerar och lockar en bred publik. Genom sådana satsningar förstärks teaterns roll som en kulturaktör med förankring i samtiden.

Teater Halland samarbetar också i Riksteaterns projekt Länk, där nyskrivna pjäser tas fram för unga teaterensembler. Projektet ger teaterintresserade ungdomar möjlighet att delta i festivaler och få en inblick i det professionella scenkonstlivet. I detta sammanhang samarbetar Teater Halland även med Sturegymnasiet i Halmstad, som driver en av Sveriges få spetsutbildningar inom teater i nära samverkan med Högskolan för scen och musik i Göteborg.

Inte synlig för alla

Teater Halland grundades först på 1990-talet, långt senare än många andra länsteatrar. Den dramatiska teatern producerad lokalt har därför inte samma långa tradition i Halland som i andra delar av landet. För många hallänningar är länsteatern fortfarande relativt okänd, och det finns en uppfattning om att Teater Halland framför allt är till för skolpublik och att dess verksamhet är centrerad till Varberg.

Eftersom en stor del av föreställningarna spelas som skolföreställningar under dagtid begränsas att antalet vuxenföreställningar på varje ort. Den folkliga, breda förankringen kan därför upplevas som svag.

Önskan om större närvaro i hela regionen

Många ser gärna att Teater Halland stärker samarbetet än mer med lokala arrangörer och arbetar för en mer kontinuerlig närvaro i alla halländska kommuner.

Flera kommunföreträdare påtalar att de vill utveckla en närmare samverkan med Teater Halland och skapa en starkare närvaro och ett mer integrerat kulturliv i hela Halland, en samverkan som liknar det många har med andra regionala verksamheter som Musik Hallandia och Rum för Dans.

Samverkan handlar också om dialog om praktiska frågor. Flera arrangörer lyfter vikten av att scenbyggen och tekniska krav anpassas till lokala förutsättningar. Ett gästspel som kräver två dagar för uppställning av dekor och en dag för rivning kan vara svårhanterlig för mindre arrangörer.

Ett exempel som nämns på en lyckad satsning med stark lokal förankring var musikalerna "Halland Love Stories" för några år sedan, där även kommunerna engagerades. Den typen av produktioner lyfts som förebilder för framtida satsningar som kan skapa en starkare relation mellan Teater Halland och invånarna.

Här kan det kommande stora projektet "Kassörskans glömda blommor" våren 2026 med extra finansiering från Riksbankens Jubileumsfond vara ett exempel. Det är en nyskriven pjäs där hela organisationen kommer att involveras i föreställningen och där man planerar veckolång närvaro i olika orter.

Fria aktörer – viktiga komplement till regionteatern

Vid sidan av Teater Halland finns tre etablerade fria aktörer med regionalt stöd; Teater Albatross, Teater Dictat och festivalarrangören Västsvenska Turnerande Sommar-teatern, som bidrar till ett dynamiskt scenkonstliv i Halland:

Teater Dictat – tematiskt konsekvent och etablerad i flera städer

Teater Dictat har verkat i över 20 år och har en stark koppling till Varberg, men även till Lund och Göteborg. Gruppen är känd för sin konsekventa tematik och sitt konstnärliga uttryck. Dictat får regionalt stöd samt kommunalt stöd från Varberg, vilket gör att de kan fortsätta sin verksamhet och producera dramatisk teater av hög kvalitet.

Teater Albatross – internationell prägel och samhällsinriktad scenkonst

Teater Albatross har en unik och stark position i det halländska teaterlivet och långt utanför regionala gränser. Gruppen etablerades i början av 1980-talet och har sedan dess varit en ledande aktör inom scenkonsten i regionen. Med en särpräglad inriktning har de under alla år konsekvent arbetat med samhällsfrågor och på ett processinriktat arbetssätt.

Teater Albatross är internationellt verksamma och äger ett eget hus där de kan ta emot gästande grupper. De är djupt förankrade i bygden och driver även Tokalynga Teaterskola, vilket ytterligare stärker deras roll som en central aktör inom teaterutbildning och scenkonstnärligt utbyte.

Västsvenska Turnerande Sommarteatern – internationell gatuteaterfestival

Trettioårsjubilerande Västsvenska Turnerande Sommarteatern, mer känd som Internationella gatuteaterfestivalen, arrangerar en festival som årligen fyller centrala Halmstad och Andersberg med människor. Festivalen erbjuder scenkonst som sällan annars visas i regionen – internationell gatuteater och performance – och är dessutom gratis, vilket gör den tillgänglig för en bred publik.

Riksteaterföreningarna – en stark tradition i kommunerna

I fyra av Hallands sex kommuner finns lokala riksteaterföreningar som spelar en avgörande roll för scenkonstutbudet. Med ekonomiskt stöd från sina kommuner säkerställer de att hallänningarna får möjlighet att ta del av kvalitativa scenkonstupplevelser från hela landet.

De halländska riksteaterföreningarna har en stark position och en lång tradition i sina respektive kommuner. Jämfört med många andra delar av landet har de en relativt god ekonomi och stort förtroende från sina kommuner. Den stabila ekonomin gör att föreningarna kan hålla en kontinuitet i sina arrangemang och anpassa utbudet efter olika publikgrupper och lokala förutsättningar.

Utbudet utgörs av en mix från Riksteaterns nationella utbud, regionala teatrar och fria teaterproducenter. Precis som i resten av landet breddar många arrangörsföreningar i Halland sitt utbud. Det innebär att de i högre grad än tidigare även arrangerar bland annat dans och cirkus, vilket har lett till att den dramatiska teaterns andel av det totala scenkonstutbudet minskat något.

Den regionala Riksteatern – samordning och utveckling

Region Halland stödjer den regionala organisationen Riksteatern Halland, som fungerar som en paraply- och samverkansorganisation. Organisationen arbetar med utvecklingsfrågor för de lokala föreningarna och tar bland annat fram en gemensam programfolder med stor spridning för att presentera utbudet.

Regionen har övertagit ansvaret för subventioner till barn och unga, vilket tidigare låg hos Riksteatern Halland.

Trots att Riksteatern Halland idag saknar ett specifikt uppdrag från regionen att arrangera föreställningar för gymnasiet, fortsätter de ändå att göra det. Riksteatern Halland har idag särskilda

avtal gällande Teater Hallands föreställningar i Halmstad, Kungsbacka och Varberg, där Riksteatern Halland ansvarar för att programlägga föreställningar för gymnasieskolor på de olika teatrarna.

Interregional och nationell samverkan

Riksteatern Halland är en del av det interregionala nätverket Mitt Syd Väst, där även Riksteatern Väst och Riksteatern Jönköping ingår. Syftet med samarbetet är att samverka kring turnéer, arrangörsutveckling, opinionsbildning och verksamhet för unga. Som en del av detta samarbete samarrangeras en årlig säsongsupptakt där arrangörer och producenter får möjlighet till fortbildning och nätverkande.

En annan viktig aktivitet inom samarbetet är Expo Scenkonst, där scenkonstproducenter i form av fria teatergrupper till läns- och stadsteatrar presenterar sina produktioner för omkring 300 arrangörer och ett 60-tal producenter.

Utanför centralorterna

Under många år har Riksteatern Halland tidigare haft arrangörsstöd från regionen för att kunna erbjuda scenkonst utanför centralorterna. Det har nu ersatts av ett breddat arrangörsstöd där till exempel de lokala riksteaterföreningarna och även andra aktörer kan söka ekonomiskt stöd från regionen.

Även den så kallade ”Falkenbergspiloten” (sid 32) är ett sätt att från Region Hallands håll utveckla utbudet på mindre orter.

Hallands Bildningsförbund – en mångårig främjare av amatörteatern

Halland har en rik amatörteaterhistoria, där Hallands Bildningsförbund har spelat en stor roll för utvecklingen av amatörteatern i regionen. Särskilt de större uppsättningarna som involverade mängder av medverkande alltsedan 1990-talet har bidragit till att väcka ett brett intresse för scenkonsten. Amatörteatern har starkt fäste i Halland, särskilt inom genrer som musikal och bygdespel, och det finns en omfattande verksamhet för barn och unga.

Hallands Bildningsförbund är en av endast två bildningsförbund i Sverige som arbetar med amatörteater. Detta möjliggörs framför allt genom en heltidstjänst som teaterkonsulent, vars uppdrag är att stödja föreningsdriven scenkonst i Halland.

Bland de olika insatserna kan nämnas att under förra året genomfördes ett internationellt teatersamarbete som involverade en ukrainsk ungdomsteatergrupp och Hallarnas Skådespelarlags ungdomsgrupp Hydra på Najaden i Halmstad, och en festival på Falkenbergs Teater Smedjan med amatörteatergrupper från regionen där Hallands Bildningsförbund, Teater Halland, Studieförbundet, Dramalogen och Region Halland samarbetade.

Trots detta påtalar flera aktörer att de olika konsulentinsatserna rent generellt är ojämnt fördelade geografiskt till de sydliga kommunerna och når en begränsad del av föreningsverksamma aktörer. Den regionala förankringen kan därför beskrivas som ojämn.

Kommunerna – en del av infrastrukturen för teater

Regionalt subventionerade teaterbesök för skolor

Kommunerna i Halland kan boka subventionerade teaterföreläsningar – och andra kulturprogram – för barn och unga under skol- och fritid. Region Halland ger ekonomiskt stöd för att säkerställa tillgång till högkvalitativ scenkonst och komplettera kommunernas kulturutbud.

Inför varje läsår sammanställer Region Hallands kulturutvecklare en webbkatalog med utvalda kulturprogram, där arrangörer kan få 50–75 % av kostnaden subventionerad. Gymnasieskolor kan även få stöd för program utanför katalogen. Subventionens totala storlek beror på antalet folkbokförda barn och unga i kommunen.

Kommunerna svarar därefter för genomförandet av teaterföreläsningarna.

Kulturgaranti i fyra kommuner

Fyra av Hallands sex kommuner – Halmstad, Varberg, Hylte och från i höst Falkenberg – har infört en så kallad kulturgaranti, vilket innebär att barn och unga garanteras professionella kulturupplevelser under sin skoltid.

I Halmstad får alla barn och elever ta del av scenkonstupplevelser genom skolan. Sedan några år har kulturgarantin utvidgats till att även omfatta gymnasieelever, som får ta del av minst en föreläsning professionell scenkonst per läsår. Barn i förskola och grundskola garanteras två föreläsningar per år för de yngsta och en föreläsning per år från att de börjar skolan. Halmstads kommun är en av få kommuner i landet med denna omfattande scenkonstgaranti.

I Varberg innebär kulturgarantin att alla barn i kommunala förskolor får ta del av minst en professionell kulturupplevelse, vilket kan inkludera scenkonst, skapande aktiviteter eller möten med kommunens kulturverksamheter. Grundskoleelever och elever i anpassad grundskola får, minst en gång per läsår, ta del av en professionell scenkonstupplevelse, en skapande aktivitet eller ett kulturmöte.

Hösten 2024 beslutade Hylte kommun att införa "Kulturträdet" – en kulturgaranti för barn och unga i grundskolan. Syftet är att säkerställa att alla elever får ta del av ett likvärdigt och brett professionellt kulturutbud under sin skoltid. Kulturträdet omfattar både publika arrangemang och skapande aktiviteter, inklusive workshops och studiebesök. Utöver Kulturträdet garanteras eleverna även en scenkonstföreläsning eller annan kulturell upplevelse per läsår, med fokus på att säkerställa ekonomisk och geografisk tillgänglighet.

Falkenbergs kommun inför en kulturgaranti hösten 2025 som ger alla elever i kommunens skolor möjlighet att regelbundet ta del av kulturupplevelser och skapande aktiviteter som en del av sin skolgång. Det innebär att cirka 7 000 elever i åldrarna 3–19 år, årskullsvis, kommer att få ta del av olika kulturupplevelser och skapande aktiviteter. Det kan handla om teater, litteratur, musik, dans, film, kulturhistoria samt bild och form. Ett särskilt kulturprogram tas också fram för elever i anpassad skola. Inför läsåret 2026/2027 kommer även friskolorna att erbjudas kulturgarantin.

Ekonomiskt föreningsstöd

Kommunerna i Halland erbjuder sökbara ekonomiska stöd till föreningar för olika kulturprogram som riktar sig till allmänheten, inklusive teaterföreställningar. Dessutom finns möjlighet för subventionsberättigade föreningar att hyra lokaler till reducerat pris, exempelvis på den lokala teatern.

Kommunernas stöd till studieförbunden kan också ses som en viktig insats för att stärka kulturverksamheten, däribland inte minst den föreningsdrivna amatörteaterverksamheten runt om i regionen.

Kulturskolor utgör också en viktig del av kommunala insatser på området. Utöver teaterarrangemang erbjuder alla kommuner kulturskola, där barn och unga kan delta i olika kulturformer under och/eller utanför skoltid. Kulturskolorna fungerar som en viktig rekryteringsbas för framtida skådespelare och scenkonstintresserade.

Kommunernas teatersatsningar

Alla kommuner har lokaler där teater och annan scenkonst kan presenteras. Tre kommuner har uttalat professionellt utrustade scener som är anpassade för gästande större teaterproduktioner: Kungsbacka, Halmstad och Varberg. Dessa teatrar erbjuder inte bara scenutrymme, utan även tekniskt kunnig personal som kan hantera teknik och lokaler för att underlätta produktionerna.

Kungsbacka Teater drivs som en gästspelsscen och har cirka 100 arrangemang per år. Cirka 70% av dessa sker genom uthyrning till externa arrangörer, medan kommunen själv programlägger resterande 30%, bland annat dansproduktioner. Kungsbacka Riksteaterförening arrangerar 6–8 teaterföreställningar årligen i samarbete med Teater Halland, som brukar spela tre föreställningar. Teatern är utrustad med god teknik och har kunnig personal på plats.

Kungsbacka kommun stödjer också bland annat Alléteatern, som kallar sig ”Kungsbackas fria teaterhus” och är en viktig samlingsplats där fem teateraktörer huserar däribland två öppna amatörteaterföreningar.

Halmstad Teater har modern teknik och hög standard som matchar behoven mycket väl hos turnerande produktioner. Teatern drivs av destinationsbolaget som en gästspelsscen. Halmstad Riksteaterförening arrangerar regelbundet föreställningar med stöd från kommunen. I Halmstad pågår planering för en flytt av Kulturhuset Najaden, som invigdes 2018 och inrymmer bland annat två scener för musik, men där också teater kan framföras. Området där Najaden ligger riskerar att översvämmas, vilket gör att verksamheten på sikt behöver flyttas. Flytten ses som en möjlighet att skapa en större kulturmötesplats med bibliotek, kulturskola, scen och andra kulturaktiviteter.

Halmstad kommun arrangerar även teaterföreställningar för barn och familjer på biblioteken och stödjer den fristående verksamheten Dramalogen som är både en plattform och scen för en mängd uttryck och arrangemang.

Varberg är hemmaplatsen för länsteatern Teater Halland och man ger även ett kommunalt ekonomiskt stöd till verksamheten. Varbergs kommun stödjer också Teater Dictat och Varbergs riksteaterförening.

Bland lokaltillgångar finns, förutom Teater Hallands rymliga lokaler, även Varbergs Teater där den största delen av programmet består av kommunens egna arrangemang, tillsammans med lokala arrangörsföreningar. Men här hyr även många externa arrangörer in sig, för att sätta upp allt från teater- och dansföreställningar, till konserter med kända artister. I Varberg finns också Kulturhuset Komedianten med scenen Lilla Teatern och den stora Arena Varberg.

Falkenbergs kommun driver Falkhallen, som bland annat tillhandahåller en black box, med goda tekniska förutsättningar. Kommunen stödjer också Maskrosteatern, som spelar teater för både barn, familj och vuxna på Falkenbergs Teater Smedjan, men också på turné, och Paraplyteatern, som är en stor ungdomsverksamhet för amatörteater.

Kommunen har nyligen infört en kulturgaranti, där barn i åldern 4–6 år erbjuds kulturupplevelser, ofta genom föreställningar på bygdegårdarna runt om i kommunen.

Falkenbergs Stadsteater är helt nyrenoverade och drivs sedan 2022 av Falkenbergsrevyn.

I Laholm finns en nyrenoverad teater, som bokas av externa arrangörer via turistbyrån. Kommunens kulturutvecklare arbetar aktivt med att boka kulturprogram till teatern, som drivs i kommunal regi. Dock saknas en större arrangörsförening i Laholm som kan bidra till ett mer varierat utbud.

Utöver den kommunala teatern i Laholm finns Strandteatern, som drivs privat och fokuserar på föreställningar för barn, unga och seniorer.

Hylte kommun arrangerar offentliga teaterföreställningar – ofta via Teater Halland –företrädelsevis i kulturhuset Forum i Hyltebruk, för barn, unga och vuxna. Grundskoleeleverna har via kulturgarantin rätt till teater/scenkonst en gång per läsår. Förskolan ligger utanför kulturgarantin men även de får minst en föreställning per läsår. Dock är utbudet för vuxna begränsat.

En arrangörsförening för offentliga teaterföreställningar är på gång att starta i Hylte, vilket kan bidra till att utveckla teaterlivet i kommunen.

Utmaningar med att etablera dramatisk teater

Företrädare för de mindre kommunerna beskriver en utmaning i att få invånarna att se teater på hemmaplan. Det finns inte alltid en stark tradition av att uppleva teater i den egna kommunen, vilket påverkar intresset.

Intresset påverkar förstås tillgången, vilket i sin tur är kopplat till ekonomiska förutsättningar – små kommuner med begränsad ekonomi måste i högre grad säkerställa att arrangemang bär sig själva, vilket har varit svårt när det gäller teater.

Kommuner som ligger en bit längre från större kulturcentrum upplever också att de inte alltid prioriteras i det regionala kultursamarbetet. Det finns en tydlig regional vilja att stärka teater- och

kulturutbudet, men många kommuner saknar ekonomiska resurser för att delta i samarbeten eller att genomföra projekt.

Dessutom har flera kommuner förändrat – i bemärkelsen minskat sin organisation och bemanning – vilket har lett till färre aktiviteter inom teaterområdet, vilket märks på barn- och ungdomsområdet.

Behov av ökad samverkan för att bredda teaterutbudet

Idag finns ett välutvecklat och subventionerat utbud för kommunernas skolor via framför allt Teater Halland – de når ut brett, erbjuder en hög kvalitet på sina föreställningar och gör ett värdefullt arbete.

Dock efterfrågar kommunerna ett fokus även på vuxenpubliken. Kommunerna vill utveckla utbudet av offentliga teaterföreställningar, med en övertygelse om att ett större utbud leder till ökat intresse.

För att möjliggöra denna utveckling ser man att det behövs en ökad samverkan mellan framför allt Teater Halland för att öka utbudet av offentliga föreställningar riktade till familjer och vuxna.

Transportkostnader upplevs som hinder för teaterbesök

När en arrangör bokar skolföreställningar ur Teater Hallands subventionerade utbud ingår även transport till teaterlokalen i Varberg.

Vid bokning av andra producenters föreställningar lyfter kommunföreträdare de höga kostnaderna för privathyrd buss som behövs för att transportera skolelever till teaterföreställningarna. I vissa fall kan hyran av en buss kosta mer än själva föreställningen, vilket blir en ekonomisk belastning för kommunen och kan begränsa möjligheterna att erbjuda scenkonst för skolbarn.

Här verkar kunskapen om regionens ekonomiska stödprogram saknas bland kommunala företrädare. Varje kommun har en avsatt subventionssumma för att boka kulturprogram för barn och unga. Förutom kostnader för föreställningen kan även transportkostnader – även inom den egna kommunen – ingå i den summan. Det finns även ett mobilitetsstöd som alla arrangörer av barn- och ungdomsprogram kan söka för besök utanför den egna kommunen.

Utmaningar kring lokaler

Utmaningar kring teaterlokaler är inte unikt för Halland, men både producenter och arrangörer påtalar särskilda problem:

- Tekniska och praktiska förutsättningar: Vissa lokaler saknar tillräcklig scenyta, har bristande inlastningsmöjligheter eller uppfyller inte grundläggande tekniska krav för scenkonst.
- Höga hyreskostnader: Kommunala teaterlokaler upplevs ofta som för dyra för aktörer som inte är subventionsberättigade. I vissa fall betalar arrangörer i princip tillbaka det kommunala stödet i form av lokalhyra.
- Inte anpassade lokaler: I vissa fall är befintliga teaterscener för stora för mindre produktioner, samtidigt som det saknas ändamålsenliga mindre lokaler.

Folkets Hus och Parkers föreningar spelar en viktig roll för det totala kulturutbudet, särskilt på mindre orter. Där ser man att ett långsiktigt stöd för underhåll och utveckling av spelplatser är viktigt så att scenerna kan ta emot professionella teaterproduktioner och andra scenkonstföreställningar.

Från regionalt håll ser Folkets Hus och Parker också ett behov av stärkt samverkan mellan lokalhållare, arrangörer och regionen.

Region Halland – en central aktör

Över lag får de kulturstödjande insatserna på regional nivå ett gott betyg från de tillfrågade. Subventionen för kulturprogram för barn och unga, kulturstöden till verksamheter och projekt och arrangörsstödet är viktiga komponenter, liksom finansieringen av en regionteater. Det är viktiga delar där regionen spelar en stor roll och vars insatser är avgörande för teaterområdet – man står för en central del av det som möjliggör teaterutbudet.

Under ”Slutsatser och utvecklingsmöjligheter” (sid 34) lyfts aspekter där regionen både kan stärka och utveckla sitt arbete.

Regionens teaterutvecklare

Regionens egna utvecklare inom teater (som också ansvarar för cirkus) samverkar i hög grad med de lokala riksteaterföreningarna, hembygdsgårdarna och andra arrangörer. Men idag saknas ett gemensamt arbete som involverar alla producerande och arrangerande parter på den halländska teaterkartan.

Utvecklaren har drivit den så kallade Falkenbergspiloten (se nedan), som går ut på att regionen i samverkan med den lokala riksteaterföreningen arrangerar familjeföreställningar på mindre hembygdsgårdar. Projektet har av de inblandade uppfattats som lyckosamt.

Teaterutvecklaren arbetar också bland annat med stödgivning till projekt och uppföljning kring erhållna regionala bidrag.

Utformningen av regionens olika utvecklarroller ser olika ut och där efterlyses klargörande och samordning.

Under ”Slutsatser och utvecklingsmöjligheter” (sid 34) redogörs för hur regionen kan förstärka teaterutvecklarens ansvar och mandat.

”Falkenbergspiloten”

Hösten 2024 startade Falkenbergspiloten, ett projekt som syftar till att sprida scenkonst till områden utanför centralorten. Genom att samordna resurser och arbetsinsatser skapas möjligheter för familjeföreställningar att genomföras på landsbygden.

Projektet är ett samarbete mellan Falkenbergs Riksteaterförening, Falkenbergs kommun, Region Halland, Riksteatern Halland och Bygdegårdsdistriktet. Finansieringen delas mellan Region Halland och kommunen, medan Falkenbergs Riksteaterförening ansvarar för arrangemangen.

Bygdegårdsdistriktet täcker hyreskostnader för bygdegårdarna, och de lokala bygdegårdarna bidrar med marknadsföring och försäljning av fika vid föreställningarna. Riksteatern Halland stöttar med marknadsföring, inklusive en gemensam katalog över scenkonstarrangemang i Halland.

Projektet har fått en positiv respons under hösten 2024, med stor uppskattning från både barn och vuxna samt god publiktillströmning. Arbetet fortsätter med en ny föreställning och nya bygdegårdar under vecka 25, och en utvärdering planeras i maj 2025.

Vikten av kontinuerlig kompetensutveckling

Region Halland ger professionell yrkesverksamma inom scenkonst, musik, audiovisuella medier samt bild och form tillgång till specialiserad kompetensutveckling genom Kulturakademin, som har ett brett utbud av kurser.

Uppdraget till Kulturakademin är att ta fram utbildningar som svarar både mot de halländska kulturverksamheternas behov av kompetensutveckling av tillsvidareanställd personal och personal som har tillfälliga anställningar och mot behov som frilansande har för att vara attraktiva på en snabbt föränderlig arbetsmarknad. Alla fortbildningar är kostnadsfria för antagna deltagare.

Ägare av Kulturakademin är Teater Halland tillsammans med Film i Väst, GöteborgsOperan, Göteborgs Symfoniker, Folkteatern, Regionteater Väst.

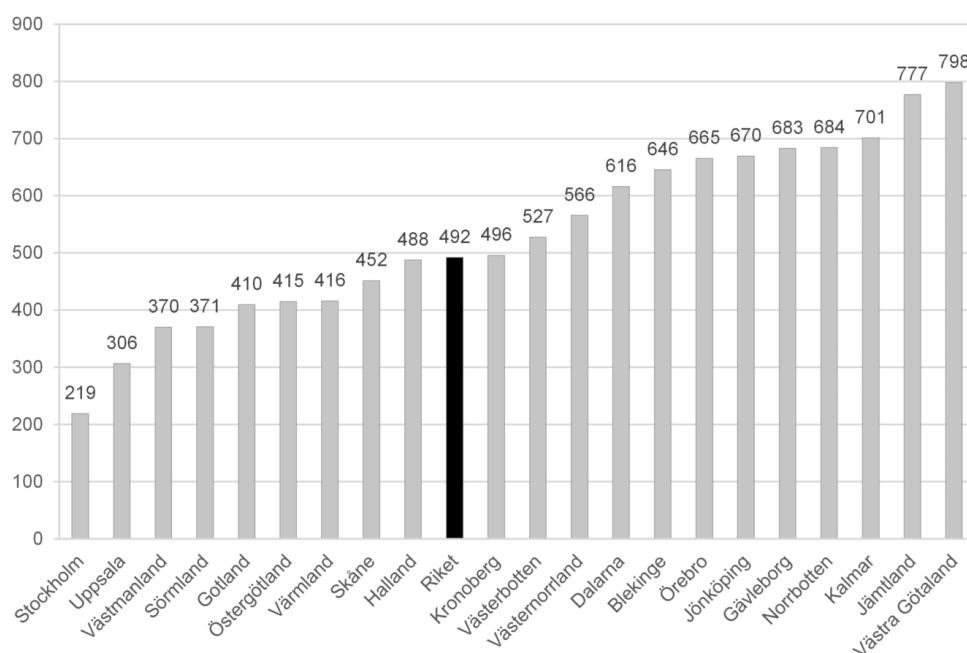
Slutsatser och utvecklingsmöjligheter

För att utveckla teaterområdet i Halland krävs en tydlig strategi som utgår från både befintliga resurser och identifierade behov. Genom att analysera nuvarande strukturer, samverkan och utmaningar kan vi dra lärdomar och formulera konkreta rekommendationer för framtiden. Dessa reflektioner syftar till att stärka teaterns roll i Halland, säkerställa långsiktig hållbarhet och skapa bättre förutsättningar för såväl arrangörer som producenter att nå en större publik.

Reflektioner och rekommendationer

En ny ekonomisk framtid

Region Hallands anslag för kultur är 488 kronor per invånare (2023), det tangerar precis riksgenomsnittet – 492 kronor⁴. Som jämförelse satsar Region Örebro 665 kronor och Region Uppsala 306 kronor per invånare. Mest, 798 kronor, satsar Västra Götalandsregionen och minst, 219 kronor, Region Stockholm.

Regionernas kostnad för kultur 2023, Myndigheten för Kulturanalys

Av de totalt 183,1 miljoner kronorna som gick till regional kultur i Halland 2025 fördelades 38,5 miljoner kronor – 21% – som statsbidrag från Kulturrådet ur den statliga kultursamverkansmodellen⁵ till Region Halland. Regionen själva stod således för 79% (144 miljoner kronor).

⁴ <https://kulturanalys.se/digital-publikation/samhallets-utgifter-for-kultur-2023/>

⁵ <https://www.kulturradet.se/nyheter/2025/1-miljard-kronor-till-kultur-i-regionerna/>

Om man ska upprätthålla samma nivå på budgetposten för kultur kommer fördelningen mellan statens och regionens delar se annorlunda ut redan nästa år eftersom man från regeringen har aviserat en minskning. Statsbidraget kommer bli lägre och regionens ansvar för att upprätthålla nivån därför öka.

För 2025 fick Kulturrådet minskade anslag från regeringen, med 15 miljoner kronor mindre att fördela till regionerna – en nedgång med 0,91 procent jämfört med föregående år. Anslaget räknas inte längre upp årligen med pris- och löneomräkning, vilket ytterligare försvårar läget. För att hantera nedskärningen valde Kulturrådet att prioritera verksamhetsstöd framför utvecklingsbidrag, vilket innebär att den faktiska nedskärningen för regionerna begränsades till 0,61 procent.

Till bilden hör också att de statliga bidragen i genomsnitt i riket inte har ökat i reala termer på tio år, trots ett växande antal och utvecklade kulturverksamheter. Regionernas andel av finansieringen har däremot ökat.

I Halland har statsbidraget ökat med 31% sedan 2013. Trots den stora procentuella ökningen av statsbidraget har Halland lägst statsbidrag per capita inom ramen för kultursamverkansmodellen, vilket beror på låga ingångsvärden när Halland gick med i modellen. Halland har alltså prioriterats från Kulturrådets sida för att justera dessa initiala ojämlikheter.

Faktum kvarstår att man är långt från riksgenomsnittet. 2022 fick Halland 108 kronor per invånare i statsbidrag medan riksgenomsnittet inom kultursamverkansmodellen var 181 kronor.

Med tanke på aviserade nationella satsningar inom andra samhällsdelar⁶ på grund av världsläget kan man klart konstatera att statens kulturanslag inte kommer att öka framöver.

För att säkerställa nivån behöver Region Halland därför tydligare prioritera fördelningen av stöd, med utgångspunkt i de resultat som insatserna ger.

Helheten viktigast

För Region Halland rekommenderas att man värnar om helhetsbilden – om bredden och spetsen, om det professionella och det ideella, om hela kedjan av fria och institutionella producenter och om föreningsdrivna och kommunala arrangörer. På så sätt värnas den regionala rollen, som innebär att alla invånare har tillgång till kvalitativ konst och kultur.

Här ingår också att värna om den givna rollfördelningen sedan lång tid – där bland annat ingår att kommunerna svarar för att föreningar kan verka lokalt, att det finns ändamålsenliga mötesplatser för konst och kultur och att barn och unga får uppleva högkvalitativ kultur via skolan.

Regionen däremot ska arbeta strategiskt, övergripande och främjande för de olika konstarterna, stödja kulturinstitutioner och fria aktörer av regionalt intresse och bistå kommunerna med att säkra att man når de kulturpolitiska målen, inte minst riktad mot barn och unga, för att nämna några prioriterade områden.

⁶ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/betankande/statens-budget-2025-rambeslutet_hc01fiu1/

I den förestående skrivningen av nya fleråriga avtal med verksamheter som har regionalt verksamhetsstöd och verksamhetsstöd genom särskilda uppdrag bör regional spridning betonas och säkerställas.

Ett uttalat teaterlyft

En förhoppning är att denna utredning kan leda till att lyfta teatern i hela regionen. Och här avses den dramatiska teatern för att ytterligare komplettera det stora utbudet av revy och fars. Ett lyft handlar om att arbeta på många plan, utan stuprör, där man har invånarnas tillgång till dramatisk teater i som uttalat mål i första hand. En gemensam ambitionsnivå mellan regionen, kommunerna och producenter och arrangörer måste till där samverkan och tillgängliggörande är nyckelord.

Ett kulturpositivt förhållningssätt

Viktigast är att regionen är fortsatt kulturpositiv och en fortsatt möjliggörare. Regionens insatser både genom finansiering och proaktiva främjande insatser är helt avgörande både för producenter av teater – såväl institution som fria aktörer – liksom arrangörer, både kommuner och föreningar. Här spelar regionens attityd och förhållningssätt en avgörande skillnad.

Vikten av det breda stödet

Region Halland stödjer idag både producent- och arrangörsled på flera nivåer. Väldigt positivt är att man från och med i år har öppnat upp arrangörsstödet där kulturföreningar kan söka finansiering för öppna kulturarrangemang, som produceras av professionella fria grupper. Utformningen gör att fler aktörer än tidigare kan komma att bli arrangörer av scenkonstarrangemang.

Positivt är att regionen ser att den sökande organisationen bör ha stöd från den egna kommunen och att man gärna ser att man samverkar med andra föreningar. Det gör att man uppmuntrar starkare lokal förankring.

Samspel med kommuner

Just relationen med kommunerna spelar en särdeles viktig roll. Kommunerna spelar en avgörande roll, bland annat genom att man tillser att lokala föreningar producerar och arrangerar teater och att det finns ändamålsenliga lokaler att spela i. Regionen möjliggör med utpekad medfinansiering att barn och unga får ta del av utbudet under skoltid på hemmaplan genom att kommunerna själva är aktiva arrangörer.

Här måste den kontinuerliga dialogen mellan regionala och kommunala företrädare föras förutsättningslöst och framåtsyftande.

Kommunerna har mer och mer slimmade tjänstepersonsorganisationer vilket bidrar till utmaningar främst av administrativ natur att säkra utbudet för barn och unga via skolan – trots långtgående kulturgarantier.

Genom att fortsatt ekonomiskt satsa på både den regionala teaterinstitutionen, de professionellt verksamma teatergrupperna och aktiva arrangörsföreningar säkrar man också högkvalitativa föreställningar skapade i region spelas runt om i kommunerna.

Kommunerna efterlyser i fler fall också mer teater och där teater kan vara en naturlig del av de större, lokala arrangemangen som sker runt om i kommunerna.

Nätverkande och samordning

Det efterfrågas insatser gällande samordning, nätverkande och kontakt bland de olika aktörerna på teaterområdet – här har stuprör och personkonflikter hindrat samarbete.

Man är samfällt överens om att det är Region Halland som har möjlighet att utgöra den sammanhållande länken. Man vill också ha en konkret samtalspartner, inte minst från kommunernas sida, där en proaktiv dialog sker kring riktning och utvecklingsmöjligheter.

Regionens olika prioriteringar och satsningar kan vara svårt för en mindre kommun att hantera, eftersom det kan vara en och samma person som ansvarar för alla konstområden. Där borde man regionalt samordna sig, så att det inte uppstår krockar.

Regionen kan också samla företrädare inte bara för kommuner och institutioner utan också från civilsamhället, studieförbunden, liksom privata aktörer för att skapa gemensamma satsningar och fungera som en samordnande kraft.

Tätort kontra landsbygd

Med en halvtimme eller en timme som längst till närmaste centralort med bil så måste det konstateras att avstånden inom Halland är förhållandevis små. Därför gör man rätt i att koncentrera arrangemang till de större orterna för att så många som möjligt ska kunna ta del av utbudet.

Parallellt är de mindre kulturarrangemangen – inklusive möjligheten att ibland se mindre teaterproduktioner – initierade av de lokala föreningarna i sin hemort viktiga för att säkra en levande landsbygd.

Fler teaterbesökare

Eftersträvan svårt borde vara att få ut mer dramatisk teater i regionen och därmed större publik. Här måste alla olika verksamheter i regionen arbeta tillsammans. Ett större utbud av föreställningar riktade mot hela familjen eller större satsningar skulle kunna vara ett sätt att öka intresset hos fler, också bland en vuxen publik.

Här kan Teater Hallands repertoar bidra till det, liksom deras målinriktade arbete för att sänka trösklarna genom olika insatser, däribland introduktionssamtal, öppna repetitioner och olika deltagande aktiviteter. Här finns det utvecklingsmöjligheter att arbeta än mer inkluderande i hela regionen.

Avgörande för att nå fler besökare är också de lokala arrangörsföreningarnas möjlighet att visa en bred repertoar, vilket förutsätter en fortsatt långsiktig kommunal stöttning. En förutsättning för ett grundmurat teaterintresse är förstås kommunernas och regionens kontinuerliga och långsiktiga säkrade utbud av teater för barn och unga, där skolan är en förutsättning för en jämlik tillgång till kvalitativa konst- och kulturupplevelser.

Förslag

Denna rapport presenterar konkreta förslag på hur Region Halland kan bidra till en mer livskraftig teaterscen. Förslagen omfattar allt från att etablera ett teaternätverk och stärka samarbetet med kommunerna till att säkerställa bättre turnéförutsättningar och skapa fler spelplatser i hela regionen. Särskilt fokus läggs på att öka tillgången till teater för barn och unga genom skolan, stödja både fria och institutionella aktörer och att utveckla den regionala rollen gentemot hela teaterområdet i regionen.

För att stärka och utveckla teaterområdet i Halland krävs en tydligare samverkan mellan region, kommuner, arrangörer och producenter. Genom att skapa en gemensam plattform för dialog och utveckling kan regionen bli en möjliggörare för både professionella aktörer och det ideella kulturlivet.

Med rätt insatser kan Halland bli en föregångare inom teaterutveckling – en region där scenkonsten får bästa möjliga förutsättningar att växa och nå ut till fler.

Skapa gemensam plattform inom teaterområdet

Förslag: Region Halland bör införa ett nätverk för teater

Syfte: Att skapa en starkare sammanhållning inom teaterområdet och möjliggöra större samverkan.

Inom andra kulturområden har regionen återkommande nätverksträffar. Här föreslås att det bildas ett inom teater där alla relevanta aktörer brett bjuds in att ingå – både producenter, arrangörer och främjare av olika slag. Alla aktörer inom teaterområdet med regionalt stöd ska medverka aktivt i nätverket.

Nätverket ska vara ett forum för utbyte av erfarenhet och kunskaper, för att diskutera gemensamma utvecklingsfrågor, behov av kompetensutveckling och möjliga samarbeten.

Nätverket föreslås träffas två heldagar per år på olika platser i regionen, där regionen samarrangerar tillsammans med en lokal teateraktör.

Genomför utvecklingsdialog kring teater med kommunerna

Förslag: Region Halland bör föra utvecklad dialog med kommunerna

Syfte: Att öka samverkan med kommunerna i syfte att utveckla tillgången till teater

I syfte att utveckla förekomsten av teater i kommunerna föreslås att Region Halland initierar en särskild, riktad dialog kring teater med tjänstepersoner i respektive kommun. Där bör diskuteras hur region och kommun kan samverka grundläggande kring teater och vilka insatser som behövs.

Prioriterat ämne är hur tillgången av teater för invånarna kan öka, både för barn och unga via skolan, men också för allmänheten. Dialogen bör genomföras som en specifik insats under den närmaste tiden. Därefter bör dessa frågor ingå i den kontinuerliga dialogen mellan regionen och kommunerna som sker regelbundet på strategisk och taktisk nivå⁷.

⁷ Se sid 6

Förstärk teaterutbudet på mindre orter

Förslag: Säkra mer teater ute i kommunerna

Syfte: Att skapa större tillgången till teater utanför tätorterna

Regionen bör fortsätta satsningen på att öka teater utanför tätorterna. Ett sätt är att uppmuntra fler arrangörer att söka det utökade arrangörsstödet. Här kan både enskilda föreningar söka, liksom flera föreningar som går samman och samverkar kring en större satsning.

Det kan vara föreningar som hör till till exempel Riksteatern, Folkets Hus och Parker och hembygdsrörelsen. De har också regionala organisationer som kan bistå med samordningshjälp i samband med ansökan.

Säkerställ ännu mer Teater Halland i hela regionen

Förslag: Utvecklad samverkan med Teater Halland

Syfte: Att utveckla tillgången till teater i hela regionen

Som regionens egen teaterinstitution har Teater Halland en särställning. Dialog och samverkan mellan både arrangörsföreningar och kommuner säkrar både tillgången till professionellt producerad teater i hela regionen och är en förutsättning för att Teater Halland ska kunna utföra sitt uppdrag. Turnéförutsättningar och planering är några av de frågor som berör både kommunala och föreningsdrivna arrangörer.

Här skulle också vara intressant att se hur Teater Hallands arbete med breddat deltagande och olika främjarinsatser kan utvecklas till fler orter, liksom att se hur Teater Hallands kompetens kring teknik, marknadsföring och publikarbete skulle kunna spridas till fler.

Teater Halland bör få i uppdrag att ta fram en modell för hur en kontinuerlig dialog med kommunerna och föreningarna bäst utformas för att fler föreställningar ska komma invånarna till godo.

Skriv kommunöverenskommelser gällande teater på skoltid

Förslag: Initiera avtal med kommuner kring Teater Hallands skolföreställningar

Syfte: Att underlätta tillgången till teater för barn och unga genom skolan

Det råder en samsyn att det är viktigt att barn och unga får möta kultur via skolan, medan flera företrädare från kommuner och skolor vittnar om administrativa och planeringsmässiga utmaningar för att det ska komma till stånd.

Ett sätt att underlätta för att barnens möte med teater ska bli än mer integrerat i skolans vardag är så kallade kommunöverenskommelser.

Regionteater Väst är en av de institutionsteatrar som sedan många år har utarbetade kommunöverenskommelser i Västra Götalandsregionen. Kommunöverenskommelser innebär att skolorna via sin kommun i förväg köper upp teaterföreställningar av den regionala institutionsteatern för sina elever.

Teater Halland producerar högkvalitativ scenkonst som har stor efterfrågan, inte minst bland kommunernas skolor. Alla kommuner arrangerar idag teaterföreställningar med Teater Hallands utbud under skoltid för barn och unga. Det innebär ett stort administrativt och förberedande arbete för både kommunerna och för Teater Halland.

För att säkra tillgången, förbättra planeringen och minska administrationen föreslås här ett liknande arbetssätt som Regionteater Väst tillämpar gentemot Västra Götalandsregionens kommuner sedan många år.

Man bör skriva så kallade kommunöverenskommelser där kommunerna skriver årliga avtal med Teater Halland för skolföreställningar där varje kommun i förväg förbinder sig att köpa teaterföreställningar för barn och unga i kommunen till ett subventionerat pris. Avtal bör gälla föreställningar både för grundskola och gymnasium.

Teater Hallands repertoar och skolornas önskemål och behov ser förstås olika ut varje år. Därför bör förslagsvis avtalen vara 3-åriga i grunden, men regleras i detalj inför varje år. Därmed säkerställer man också att andra teateraktörer ges utrymme.

Möt upp kommunala satsningar

Förslag: Förstärkta regionala insatser i kommunerna

Syfte: Att stödja kommunala satsningar i regionen

Region Halland har ett intressant utformat utvecklingsstöd inom kulturområdet. Det kan sökas för förstudier, pilotprojekt, regional samverkan, stöd till inköp av teknik bland mycket annat. Grunden är att det beviljade projektet ska bidra till målen i den regionala kulturstrategin och kulturplanen.

Här skulle kommuner kunna uppmuntras till att söka regionala medel för att utveckla och förbättra villkoren för teater.

Det kan handla om att komplettera kommunala insatser gällande ändamålsenliga spelplatser och/eller utveckling av regionalt strategiskt prioriterade spelplatser, så att scenerna kan ta emot professionell scenkonst. Observera att stöd inte ska ges till det som kan anses vara kommunens ordinarie verksamhet.

Det är också viktigt att undersöka möjligheterna till stärkt samverkan mellan lokalhållare, arrangörer och regionen. Genom bättre samordning kan fler scener användas optimalt och kontinuerligt, utifrån en långsiktig strategi anpassad efter varje orts specifika behov och förutsättningar.

En del av detta arbete kan ske genom Västra Folkets Hus och Parkregionens nya nätverk för lokalhållare, som drivs med stöd av Region Halland. Nätverket syftar till att skapa en hållbar samverkan mellan samlingslokaler, arrangörer och kulturaktörer, där varje part kan fokusera på sin kärnverksamhet och stärka sin roll i kulturlivet. Genom att kartlägga behov och resurser kan nätverket bidra till lösningar som både stärker arrangörskapet och utvecklar spelplatserna.

Stärk teaterutvecklarens roll

Förslag: Se över utformningen av teaterutvecklartjänsten på Region Halland

Syfte: Att säkra att teaterutvecklarens ansvar och mandat ökar tillgången till teater

Det finns utrymme för starkare strategisk utformning av regionens utvecklarroll, som idag upplevs som otydlig och inte tillräckligt ianspråktagen.

Rekommendationen är att den alltså ingår i regionens organisation och inte flyttas till någon annan främjande eller producerande organisation. Den regionala tillhörigheten säkerställer det regionala perspektivet och att regionen arbetar på ett enhetligt sätt med de olika konstområdena.

Utveckling handlar om att kontinuerligt hålla sig uppdaterad om konstområdets behov, förutsättningar i omvärlden och invånarnas efterfrågan. Region Halland har ett tydligt uppdrag att främja utveckling och samverkan på teaterområdet, däribland avseende producenter och arrangörer. Den regionala teaterutvecklaren bör ha ett övergripande perspektiv och genom samordning och samarbeten bidra till att skapa en helhet av olika aktörers insatser.

Regionen har även ett tydligt mandat att initiera samverkansprojekt – en befogenhet som många andra aktörer saknar i samma utsträckning, men också ha möjlighet att initiera utvecklingsprojekt för att kunna verka främjande inom hela teaterområdet.

Uppdraget innebär ett strategiskt arbete för långsiktiga strukturförändringar inom området som helhet – en uppgift som andra aktörer ofta saknar överblick över eller som inte ingår i deras ansvar. Medan dessa aktörer verkar utifrån sina specifika förutsättningar, mål och ansvarsområden, har utvecklaren en bredare helhetssyn. Den regionala teaterutvecklaren arbetar för invånarna i Halland och ska alltid ha deras bästa i fokus.

Teaterutvecklaren bör arbeta utifrån fyra strategiska områden:

1. *Uppdrag inom den politiska organisationen*
 - Ta fram beslutsunderlag
 - Bistå vid utredningar och remissvar vid behov
 - Stödja den politiska och förvaltningsövergripande processen på olika sätt
2. *Nätverk och relationer*
 - Sammankalla och leda det framtida nätverket Teater i Halland
 - Arbeta med nätverk både internt i regionen och externt på nationell nivå
 - Samverka förvaltningsövergripande inom regionen
 - Skapa och upprätthålla goda relationer med olika aktörer inom teaterområdet
 - Fungera som kommunernas kontaktperson för frågor inom teaterområdet
 - Stödja mindre aktörer i deras arbete
3. *Omvärldsbevakning*
 - Följa utvecklingen inom teaterområdet lokalt, nationellt och internationellt
4. *Ansökningar och uppföljning*
 - Bereda och följa upp ansökningar
 - Hantera kultur- och verksamhetsstöd
 - Genomföra årliga uppföljningssamtal och se över överenskommelser

Stärk amatörteaterområdet i hela regionen

Förslag: En genomgång av amatörteaterområdet

Syfte: Att skapa bredast möjliga deltagande i scenkonstaktiviteter på fritiden i Halland

Region Halland föreslår att göra en genomgång kring hur regionen på bästa sätt kan stödja och främja amatörteaterområdet

och hur man bäst stödjer det breda deltagandet i hela länet.

I sammanställningen bör ingå en kartläggning om vilka nuvarande och potentiella verksamheter, föreningar och studieförbund som finns i de olika kommunerna, hur de fungerar och vilka behov de har.

Framtida utformning av finansiellt stöd på amatörteaterområdet bör utformas utifrån parametrarna regional spridning och resurseffektivitet.

Bilaga

Region Hallands kulturstrategi och kulturplan

Region Hallands kulturstrategi och kulturplan styr utvecklingen av kulturområdet i länet. Strategin visar den långsiktiga inriktningen fram till 2032, medan kulturplanen 2025–2028 konkretiserar insatser och ligger till grund för ansökan om statliga medel. Båda dokumenten bygger på samverkan och har tre gemensamma utvecklingsområden: ett fritt konst- och kulturliv, engagerande kulturliv för alla och kultur som samhällskraft.

Två övergripande dokument

Region Halland har två övergripande dokument som styr satsning och utveckling inom kulturområdet; kulturstrategin och kulturplanen⁸. Båda har tagits fram i samverkan med länets kommuner och efter samråd med yrkesverksamma kulturskapare, representanter från det civila samhället, ungdomar samt nationella myndigheter och organisationer.

Hallands kulturstrategi 2025–2032 är en av de tre genomförandestrategier som visar hur Halland ska förverkliga den regionala utvecklingsstrategin ”Halland – Bästa Livsplatsen 2035”. Kulturstrategin bryts ner i kulturplaner som gäller fyra år. Hallands kulturplan 2025–2028 utgör även Region Hallands ansökan om statliga medel till regional kultur. I kulturplanen kompletteras mål och prioriteringar med ett antal mer konkreta insatser.

Prioriteringarna gäller för Region Hallands verksamheter och för verksamheter med ekonomiskt stöd från Region Halland: regionala kulturinstitutioner, verksamheter inom kulturområdet som regionen tecknat överenskommelser med samt distriktsorganisationer.

Båda dokumenten innehåller tre övergripande strategiska utvecklingsområden med två prioriteringar vardera.

1. *Ett fritt konst- och kulturliv:*
 - Konstnärligt skapande med yttrandefriheten som grund.
 - Halland i världen och världen i Halland.
2. *Engagerande kulturliv för alla:*
 - Kultur av, med och för barn och unga.
 - Breddat och inkluderande deltagande.
3. *Kultur som samhällskraft:*
 - Kulturdriven samhällsutveckling.
 - Hallands händelserika historia.

⁸ <https://www.regionhalland.se/kultur/kulturstrategi-och-samverkan/hallands-kulturstrategi-och-kulturplan>

Kulturstrategin 2025–2032

Hallands kulturstrategi för perioden 2025–2032 utgör en övergripande vägledning för utvecklingen av länets kulturliv. Den syftar till att stärka invånarnas och besökarens möjligheter att uppleva, skapa och påverka kultur, och fungerar både som ett styrdokument för regionalt finansierade verksamheter och ett inspirationsmaterial för kommuner, civilsamhället och yrkesverksamma kulturskapare. Strategin ska vara lätt att förstå och tillämpa och kompletterar Region Hallands regionala utvecklingsstrategi.

Kulturstrategin anger en tydlig riktning med ett kulturliv som är fritt, tillgängligt för alla och en aktiv samhällskraft. Genom att samla resurser, kompetenser och visioner från olika aktörer vill strategin bidra till ett Halland där kultur berikar människors liv och utvecklar samhället i sin helhet. Den struktureras kring tre övergripande mål med varsitt strategiskt utvecklingsområde och två prioriteringar vardera. Tillsammans bildar dessa områden en gemensam riktning där olika aktörer förväntas samverka.

Det första målet är att främja *ett fritt konst- och kulturliv*, där Halland ska vara en dynamisk och modig plats där konst och kultur får blomstra. Ett levande kulturliv förutsätter trygga och rättvisa arbetsvillkor för yrkesverksamma kulturskapare. Idag står många inför låga inkomster, hot och trakasserier samt utmaningar kopplade till yttrandefrihet och upphovsrätt, särskilt i takt med utvecklingen av artificiell intelligens.

Strategin prioriterar därför konstnärligt skapande med yttrandefriheten som grund, där Region Halland ska arbeta aktivt mot hot och trakasserier och säkerställa goda produktionsvillkor och en trygg arbetsmiljö. Offentliga samtal, konstkritik och folkbildning ses som viktiga delar av demokratin. Samtidigt lyfts digitaliseringens möjligheter som verktyg för både förnyelse och tillgänglighet, och medie- och informationskunnighet som avgörande för invånares möjligheter att delta i samhällsdebatten.

Den andra prioriteringen inom området är ”Halland i världen och världen i Halland”, där det internationella perspektivet är i fokus. Internationellt samarbete stärker den konstnärliga utvecklingen, breddar kulturutbudet och ökar mångfalden i det offentliga samtalet. Halland ska bli en mer aktiv part i det globala kulturlivet och stärka sin roll som plats för utbyte och samarbete. Genom residensverksamheter och internationella nätverk skapas nya kreativa impulser som berikar både lokalt och globalt.

Det andra målet handlar om att skapa ett *engagerande kulturliv för alla*. Kultur ska vara tillgänglig för alla, oavsett ålder, bakgrund eller geografisk hemvist. Målet är att varje individ ska kunna ta del av, påverka och själv skapa kultur. Ett aktivt föreningsliv spelar här en viktig roll genom att bygga sammanhållning och skapa lokalt engagemang.

Den första prioriteringen i detta område är kultur av, med och för barn och unga. I nuläget är tillgången till kultur ojämn och beroende av exempelvis socioekonomiska faktorer och bostadsort. Samtidigt ökar den psykiska ohälsan bland unga. Kultur ska bli en självklar del av ungas vardag, både i skolan och på fritiden. Det kräver samverkan mellan kultur- och utbildningspolitiken, så att kultur når alla barn och unga och ger dem möjligheter att uttrycka sig utan prestationskrav. Samtidigt ska ungas eget engagemang inom kulturområdet främjas.

Den andra prioriteringen är breddat och inkluderande deltagande, där strategin lyfter behovet av att anpassa kulturutbudet till olika målgruppers erfarenheter och livssituationer. Målet är att kulturen ska vara närvarande i människors vardag, oavsett var man bor. Ökad digitalisering, god kollektivtrafik och samverkan mellan aktörer ses som centrala för att nå detta mål. Det civila samhället – föreningar, kulturföreningar, studieförbund – ska ges stöd att fånga upp människors idéer och engagemang, och därigenom bidra till ett mer inkluderande kulturliv.

Det tredje målet i strategin är att stärka *kultur som samhällskraft*. Kulturens potential som motor i samhällsbygge, folkhälsa, innovation och hållbar utveckling lyfts här fram. Halland ska vara en attraktiv och innovativ plats där konst och kultur bidrar till att forma framtidens samhälle.

Den första prioriteringen, kulturdriven samhällsutveckling, handlar om att integrera kulturperspektiv i samhällsplaneringen. Genom samverkan mellan kultur och samhällsbyggnad ska det skapas inkluderande och mänskliga livsmiljöer. Begreppet ”gestaltad livsmiljö”, där arkitektur, form, kulturarv och konst samverkar, står i fokus. Samtidigt ska kulturens roll i att främja hälsa och välmående tas till vara genom fördjupad samverkan med hälso- och sjukvård. Även de kulturella och kreativa branscherna behöver utvecklas genom samverkan mellan kultur- och näringspolitik, för att öka innovation, sysselsättning och tillväxt.

Den andra prioriteringen är ”Hallands händelserika historia”. Halland har en rik historia, från istid till samtid, men efterfrågan på kunskap om kulturarv och historiska platser är stor. Det behövs mer forskning och tillgängliggörande av denna för invånare och besökare. Genom samarbete med museer, civilsamhället och besöksnäringen kan historien göras levande, exempelvis genom att kulturskapare utforskar historiska teman i nya uttrycksformer. Samtidigt kräver klimatförändringar och det säkerhetspolitiska läget att kultursektorn planerar för krisberedskap, både för att skydda kulturarvet och för att upprätthålla kulturlivet i oroliga tider.

Kulturplanen 2025–2028

Kulturplanen för 2025–2028 omfattar vad som är prioriterat under de fyra första åren och syftar till att utveckla ett levande, inkluderande och samhällsbyggande kulturliv, där konst och kultur betraktas som grundläggande krafter för demokrati, hälsa, tillväxt och hållbar samhällsutveckling. Den innevarande kulturplanen innehåller tre strategiska utvecklingsområden: Ett fritt konst- och kulturliv, Engagerande kulturliv för alla och Kultur som samhällskraft. Varje område har uttalade mål och prioriteringar.

Det första området, *Ett fritt konst- och kulturliv*, har målet att Halland ska vara en dynamisk och modig plats där kultur blomstrar och där yttrandefriheten utgör en självklar grund. Fokus ligger på att skapa goda villkor för yrkesverksamma kulturskapare, motverka hot och trakasserier, samt att främja ett öppet och demokratiskt samtalsklimat kring konst och kultur. Insatser görs för att stärka kulturinstitutionerna som demokratiska arenor och för att främja ett mer effektivt resursutnyttjande genom kartläggning av produktionsplattformar.

Digitaliseringens möjligheter ska tas tillvara, bland annat genom att stärka medie- och informationskunnigheten hos invånare. Det internationella kulturutbytet ska också stärkas, exempelvis genom utveckling av residensverksamhet och stöd till kulturskapare som vill arbeta på en

internationell scen. Halland ska bli en aktiv part i det globala kultursamtalet, vilket samtidigt stärker regionens attraktionskraft.

Det andra området, *Engagerande kulturliv för alla*, syftar till att göra kulturen tillgänglig för alla invånare – oavsett ålder, bakgrund eller bostadsort. Ett särskilt fokus ligger på barn och unga, där kultur ska vara en självklar del av vardagen både i skolan och på fritiden. Region Halland arbetar för att stärka barns språkutveckling och tillgång till kvalitativ skolbiblioteksverksamhet, utveckla kulturskolornas arbete och erbjuda kulturella sommarjobb samt ungdomsstipendier för att stötta nästa generations kulturskapare.

Vidare är målet att bredda deltagandet i kulturlivet. Det innebär att fler grupper ska känna sig inkluderade och kunna påverka kulturutbudet. Insatser riktas bland annat till äldre, nationella minoriteter och nya målgrupper.

Samarbetet med det civila samhället och mellan olika kulturaktörer ska stärkas. Kulturella mötesplatser såsom bibliotek, bygdegårdar och folkhögskolor lyfts som viktiga för kulturens infrastruktur. Dessutom betonas digitaliseringens roll i att göra kultur mer tillgänglig i hela Halland, exempelvis genom biblioteksutveckling och digitalisering av samlingar.

Det tredje området, *Kultur som samhällskraft*, betonar kulturens roll som en aktiv kraft i samhällsutvecklingen. Halland ska vara en innovativ och attraktiv plats där konst, kultur, teknik och samhällsplanering samverkar. Kulturen ska bidra till såväl livskvalitet som hållbar samhällsbyggnad, och samverkan med hälso- och sjukvård ska stärkas för att bättre tillvarata kulturens potential för folkhälsa. Region Halland utvecklar samverkan mellan kultur, näringsliv och kreativa branscher för att främja innovation, sysselsättning och ekonomisk tillväxt.

Inom området gestaltad livsmiljö samverkar kulturen med samhällsbyggnadsområdet för att skapa attraktiva livsmiljöer där människor trivs. Kulturmiljöperspektivet och konstnärliga inslag ska integreras tidigt i planeringen. Hallands historia lyfts fram som ett verktyg för att förstå samtiden och planera framtiden. Därför satsas det på att tillgängliggöra forskning, utveckla samarbeten med besöksnäringen och säkerställa kulturens roll även i tider av kris och krig genom förstärkt beredskap.

En regional omvärldsutblick

I uppdraget har det även ingått att undersöka hur andra regioner arbetar inom teaterområdet och hur detta förhåller sig till Region Hallands insatser. Utredaren har särskilt tittat på Uppsala och Örebro.

Gemensamt för dessa regioner är att de erbjuder finansiellt stöd i form av projekt- och verksamhetsstöd och stipendier för yrkesverksamma, subventionerade föreställningar för barn och unga på skoltid samt finansiering av en regionalt producerande teater.

Gemensamt för Örebro och Uppsala är också att i den regionala teaterutveckeltjänsten också ingår att vara en resurs i den regionala riksteaterföreningen. Båda verksamheterna ska främja och aktivt bidra till arrangörsutveckling och att professionell scenkonst blir tillgänglig i hela respektive län. Detta görs genom att stödja och stärka länens olika arrangörsaktörer genom kompetenshöjande, stödjande och samordnande insatser.

Målgrupperna är både kommunala och ideella arrangörer av turnerande professionell teater, professionella kulturaktörer och lokalhållare. Samverkan med civilsamhället för att nå ut med den professionella scenkonsten på landsbygden är ett prioriterat uppdrag, liksom att verka för återväxt och att stärka ungt arrangörskap.

Örebro och Halland är de två regionerna som uttryckligen stödjer amatörteater via respektive bildningsförbund. I Örebro är den regionala amatörteaterkonsulenten anställd på 80 procent av Örebro läns Bildningsförbund och är finansierad av Region Örebro län. Amatörteaterkonsulenten har både en strategisk och operativ roll inom amatörteatern i länet. Personer som vill börja spela amatörteater och amatörteatergrupper vänder sig till amatörteaterkonsulenten för att få kostnadsfritt stöd av olika slag. Det kan handla om fortbildning inom olika teaterområden som produktion, skådespeleri, regi, manus och smink.

Regionerna har också tjänster med ett utvecklingsuppdrag inom teaterområdet. Här nedan redogörs i korthet för hur utvecklarrollen har utformats i respektive region och exempel på olika insatser.

Region Uppsalas teaterutvecklare

Region Uppsalas verksamhetsutvecklare inom teater arbetar för att främja och stärka teaterverksamheten i länet genom utvecklingsprojekt, omvärldsbevakning och nätverksskapande. Verksamheten bygger på samverkan med aktörer på lokal, regional och nationell nivå.

För professionellt verksamma inom teaterområdet och drama erbjuds utvecklingsprojekt, residens, mentorskapsprogram, nätverksträffar och fortbildningar. Nätverksträffar för de yrkesverksamma, som anordnas flera gånger per termin, syftar till att etablera och främja utbyte, samverkan, delaktighet och kompetenshöjning. Regionen medarrangerar också utbudsdagar, ger arrangörsstöd till offentliga scenkonstföreställningar och deltar i samverkansprojekt.

För att stödja länets lokala scenkonstföreningar erbjuds fortbildningar, utbudsdagar och samverkansträffar för arrangörer, gästspelsscener och kulturföreningar. Syftet är att bredda scenkonstutbudet, utveckla arrangörskapet, skapa nätverk och nå en större och bredare publik.

Region Uppsala har även riktade insatser för barns och ungas egna teaterskapande, där de får möjlighet att både uppleva professionell teater och skapa egna föreställningar. Det ges bland annat stöd till lovverksamhet och arrangörsstöd. Det anordnas även samarbetsprojekt för unga, till exempel genom Riksteaterns projekt LÄNK. Regionens del är att samordna och arrangera regionala festivaler där unga ensembler från länets olika kommuner får sätta upp LÄNK-projektets nyskrivna ungdomspjäser och ges möjlighet till utbyte med den professionella teatervärlden, bland annat genom feedbacksamtal med professionella regissörer och att festivalen anordnas på en professionell teaterscen.

Arrangörsutveckling

Samverkan med och satsningar på arrangörsaktörer och arrangörsutveckling ses som centrala delar för att öka länsinvånarnas delaktighet, bidra till kulturell tillgänglighet och platsutveckling.

Syftet är att bredda och tillgängliggöra scenkonstutbudet, främja arrangörskap på de lokala orterna och nå fler av länets invånare. Scenkonstarrangörerna är centrala aktörer för att möjliggöra tillgången till kulturupplevelser i hela länet, ge invånarna inflytande över lokalt kulturutbud, bidra till platsutveckling och skapa arbetstillfällen för kulturskapare.

Regionen delar därför ut bland annat ekonomiskt stöd till arrangemang av professionella scenkonstföreställningar, medarrangerar interregionala utbudsdagar och deltar i samverkansprojekt samt samverkar med Riksteatern Uppsala län, som är ett samordnande nav för länets scenkonstarrangörer.

Mentorskapsprogram

Region Uppsala har ett mentorskapsprogram inom teaterområdet som syftar till att främja konstnärliga utbyten, utveckla kunskaper och arbetsmetoder samt att skapa möjlighet till etablering inom fältet, nätverkande och erfarenhetsutbyten. Mentorskapsprogrammet riktar sig till yrkesverksamma inom teaterområdet, såsom scenografer, dramatiker, regissörer, skådespelare, scentekniker samt kostym-, ljud- och ljusdesigners. Programmet syftar till att ge stöd i att utveckla konstnärliga projekt, fördjupa färdigheter och skapa möjligheter till etablering och nätverkande.

Adepterna, som måste vara bosatta och verksamma i Uppsala län, väljs ut utifrån inkomna ansökningar. Mentorerna väljs ut i dialog med adepten utifrån dennes projektidé eller önskade inriktning. Region Uppsala matchar varje adept med en mentor, och under 3–4 månader träffas de vid sex tillfällen för att arbeta med adeptens utveckling.

Residens

Region Uppsala erbjuder årligen ett residens för professionellt verksamma inom teater, där de får möjlighet att utveckla sin konstnärliga verksamhet i en inspirerande miljö. Residenset är öppet för sökande från hela landet, och det är även möjligt att bjuda in medsökande från andra konstområden.

Deltagarna får ett stipendium på 15 000 kr, kostnadsfritt boende, mat och tillgång till en stor studio. Det finns inget krav på att producera ett färdigt verk, men för att främja konstnärliga utbyten ska deltagarna hålla en avslutande aktivitet, såsom en öppen repetition, workshop eller föredrag. Den ska

hållas både för de yrkesverksamma scenkonstnärerna och kursdeltagare på film- och skådespelerilinjerna på Region Uppsalas folkhögskola Wik där residenset är förlagt.

Utvecklingsprojekt och kompetensförsörjande insatser

Region Uppsala arbetar med att främja konstområdet och förutsättningarna för de yrkesamma teaterskapares utveckling och samverkan. Det kan bland annat handla om satsningar som bidrar till nödvändig kompetensförsörjning, exempelvis inom ljus-, ljud- och scenteknikområdet. Samverkan med folkhögskolan och olika teateraktörer som vill erbjuda lärlingsplatser pågår.

Genom nätverksträffar för de yrkesverksamma, som anordnas flera gånger per termin, sker löpande insatser som bidrar till kompetenshöjning och fortbildning. Under nätverksträffarna kan de exempelvis ta del av workshops, temaföreläsningar om aktuella ämnen, skapa kontakter med andra scenkonstnärer och dela erfarenheter. Nätverket är ett forum för kunskaps- och erfarenhetsutbyten och att öppna upp för dialog kring kommande fortbildningar och aktiviteter.

Region Uppsala driver olika utvecklingsprojekt, bland annat ett ettårigt manusutvecklingsprojekt för dramatiker och andra professionella teaterutövare i länet. Det projektet syftar till att stärka nyskriven dramatik och utveckla nya former för sceniskt berättande. Fyra deltagare väljs ut och får under fem träffar under ett år handledning av erfarna dramatiker och dramaturger. Arbetet avslutas med en publik reading på Uppsala Stadsteater, där ensemblen framför delar av de nyskrivna pjäserna.

Region Örebro teaterutvecklare

För att främja teater och cirkus finns en utvecklingsledare som driver den teaterfrämjande verksamheten i nära samverkan med Riksteatern Örebro län. I detta arbete ingår att vara en resurs inom den regionala riksteaterföreningen samt att bidra till utvecklingen av arrangörskap och att göra professionell scenkonst mer tillgänglig i länet.

Verksamheten riktar sig främst till arrangörer av turnerande professionell teater för vuxna, unga och barn, men även till professionella kulturaktörer och skolverksamheter. En viktig del av uppdraget är att samarbeta med civilsamhället för att göra professionell scenkonst tillgänglig även på landsbygden, där utbudet ofta är mer begränsat. Att stärka ungt arrangörskap i länet och att i viss mån ge stöd till professionellt verksam inom scenkonsten är också viktiga delar av utvecklingsarbetet.

Främjandestöd

För att ge yrkesverksamma inom cirkus och teater möjlighet att fördjupa, bredda och utveckla sin verksamhet finns det ett särskilt främjandestöd att söka. Detta stöd kan användas till fortbildning och kompetensutveckling, resebidrag för deltagande i branschspecifika aktiviteter, samt till eget konstnärligt utforskande och skapande. Stödet syftar till att ge verksam inom scenkonstområdet bättre förutsättningar att vidareutvecklas och att bidra till att stärka både teater- och cirkuskonsten i länet.

Producenter och arrangörer

Regionen erbjuder även producenter att medverka med presentationer av sina turnerande produktioner på utbudsdagar, där arrangörer deltar och får stöd i att välja sina kommande repertoarer.

Beroende på vilken målgrupp föreställningen riktar sig till finns olika utbudsdagar att delta på. Utbudsdagen i Västerås riktar sig främst till produktioner för vuxna och unga vuxna offentliga föreställningar och arrangeras varje år i februari av Riksteatern Mellansverige. I Örebro anordnas en särskild utbudsdag för barn- och unga inom ramen för modellen KulturKraft, där samtliga konstformer är representerade och teater ingår som en del. Skolor och andra arrangörer kan ta del av aktuella föreställningar och produktionerna finns även med i regionens digitala utbudskatalog där länets kommuner har en subvention kopplad till utbudet.

För mindre scener och spelplatser på landsorten erbjuds även en särskild utbudsträff inom verksamheten *Scenkonst utanför tätort*, där produktioner som är anpassade för små lokaler presenteras och tillhandahålls till subventionerat pris för arrangören.

Att stärka arrangörskapet sker genom kurser, fortbildningar och inspirationsträffar där både etablerade arrangörer och lokalhållare och de som är intresserade av att börja arrangera teater och scenkonst kan få vägledning och stöd. Regionen arbetar också aktivt för att skapa nätverk mellan arrangörer och erbjuder möjlighet att delta i nätverksträffar för att dela erfarenheter och utveckla sitt arrangörskap.

Mentorskapsprogram

Programmet är öppet för både etablerade och nyetablerade kulturutövare som vill ha stöd i sitt konstnärliga arbete och en möjlighet att utvecklas inom sitt yrkesområde. Det kan vara till exempelvis skådespelare, regissörer, scenografer, tekniker, manusförfattare och kostymörer. Genom programmet kan deltagarna få hjälp att utveckla en konstnärlig idé, bredda sina färdigheter eller fördjupa sina kunskaper inom sitt konstområde.

Mentorskapsprogrammet syftar också till att skapa möjligheter för professionellt nätverkande, erfarenhetsutbyte och reflektion kring det konstnärliga arbetet. Programmet riktar sig till yrkesverksamma inom teater som är folkbokförda i Örebro län och har fyllt 18 år. Det har en flexibel utformning och pågår mellan en och tre månader, där deltagaren och mentorn träffas vid ett antal tillfällen för handledning och utvecklingssamtal.

Medverkande

Nedanstående har medverkat i utredningen genom samtal, diskussioner och/eller informationslämning.

Eva Andersson	Region Halland
Ulf Andersson	Västsvenska Turnerande Sommarteatern/ Internationella gatuteaterfestivalen
Lena Backlund	Region Örebro
Jessica Blohm	Hylte kommun
Sally Celander	Teater Albatross
Lars Classon	Hylte kommun
Therese Dalevi	Teater Halland
Johan Engman	Halmstads kommun
Anni Gustafsson	Region Uppsala
Per Hemberg	Kungsbacka kommun
Robert Jakobsson	Teater Albatross
Annika Kharraziha	Laholms kommun
Björn Lind	Hallands Bildningsförbund
Marcus Lundberg	Halmstads kommun
Fredrik Lööf	Falkenbergs kommun
Ika Nord	Hallands Bildningsförbund
Johanna Petersson	Region Halland
Karolina Petersson	Falkenbergs kommun
Joakim Qvarforth	Teater Halland
Mariella Sivertstrand	Varbergs kommun
Anna Sjövall	Teater Halland
Johan Svensson	Teater Dictat
Lena Teveldal	Riksteatern Halland
Wendela Sanne Öhrnell	Kungsbacka kommun